

Delrapportering av regeringsuppdrag

Utveckling av SGU:s mineralinformationskontor

Therese Bejgarn & Carolina Liljenstolpe

www.sgu.se

RR 2026:04
Diarie-nr: 31-1112/2024 (KN2024/00946)

Författare: Therese Bejgarn och Carolina Liljenstolpe

Granskad av: Caterina Carreman, Kaj Lax

Ansvarig enhetschef: Therese Bejgarn

Redaktör: Lina Rönnåsen

Regeringsuppdragets fullständiga namn: Uppdrag att utveckla arbetet med att informera om prospekteringsintressanta metaller och mineraler samt att förstärka myndighetens arbete med övriga näringslivsfrämjande insatser (KN2024/00946).

Omslagsbild: Borrkärnor.

Fotograf: Sara Linderöth

Mars 2026

Sveriges geologiska undersökning

Box 670, 751 28 Uppsala

tel: 018-17 90 00

e-post: sgu@sgu.se

www.sgu.se

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Syfte	5
Avgränsningar	5
Bakgrund	6
Prospekteringsbranschen och geopolitiken	6
Mineralinformationskontorets roll och betydelse	6
Hinder och informationsbehov inom mineralsektorn	8
Hinder i mineralsektorn	8
Efterfrågat tjänsteutbud på Mineralinformationskontoret	8
Utveckling av informationsinsatser under 2025	9
Borrkärnearkivet – borrhärdar och information på djupet	9
Utveckling under året	10
Fortsatta behov	11
Stuffarkivet – ytprov från hela Sverige	12
Utveckling under året	12
Fortsatta behov	12
Dokumentarkivet – tryckt information och samlingsmaterial	13
Utveckling under året	14
Fortsatta behov	14
Övriga behov vid Mineralinformationskontoret	14
Utveckling under året	15
Fortsatta behov	16
Slutsatser och rekommendationer	16
Referenser	19
Bilaga 1. Målgruppsundersökning	20

Sammanfattning

Sveriges geologiska undersökning (SGU) ska på uppdrag av regeringen utveckla arbetet med att informera om prospekteringsintressanta metaller och mineral samt stärka övriga näringslivsfrämjande insatser, och i en särskild rapport till Regeringskansliet beskriva arbetet med att utveckla informationsinsatser. I denna delrapport redovisas uppdraget att utveckla informationsinsatser vid SGU:s mineralinformationskontor i Malå under 2025 samt vilka insatser som bedöms bidra till att främja den pågående nyindustrialiseringen i Norrbottens och Västerbottens län.

Under 2025 genomfördes insatser som innebär att Mineralinformationskontoret inom kort kommer att kunna erbjuda fler möjligheter för användare, bland annat lån av analysinstrument och olika verktyg såsom stereolupp och UV-lampor för kartering av borrhärdar och studier av stuffer. Tillgången till material att studera ökar också genom en större mängd stuffer och fotografier av borrhärdar. Samtidigt förbättras förutsättningarna för arbete i SGU:s lokaler genom en förbättrad arbetsmiljö, arbetsplatser utanför dokumentarkivet för studier av stuffer och kunskapsunderlag samt ytterligare ett loggningsrum för borrhärdar. Arbetet bidrar även till framtidssäkring av arkivmaterial, en ökad andel digitaliserat och kvalitetskontrollerat arkivmaterial samt bättre möjligheter att studera SGU:s geologiska stuffer.

De insatser som genomfördes under 2025 stärker det kunskapsunderlag som vid Mineralinformationskontoret finns tillgängligt för myndigheter, företag, universitet och allmänhet med intresse för informationen. För ett land som eftersträvar en aktiv och långsiktigt hållbar gruvnäring är den långsiktiga förvaltningen av den kunskap som byggs upp genom grundläggande kartläggning och prospektering av stor betydelse.

I delrapporteringen görs bedömningen att det inte finns någon enskild del av verksamheten som ensamt bör pekas ut som avgörande för nyindustrialiseringen i Västerbottens och Norrbottens län, utan att det i stället är den samlade funktionen att tillhandahålla och långsiktigt förvalta samlingar och information vid kontoret – ett så kallat kunskapsnav – som är väsentlig. Samtidigt bedöms vissa insatser under 2025 ha haft särskild betydelse, däribland satsningar på arbetsmiljö och underhåll som är en grundläggande förutsättning för att långsiktigt säkerställa en god service. Vidare bedöms dialoger med lokalsamhället vara viktiga för nyindustrialiseringen i Västerbottens och Norrbottens län.

Sammantaget bedöms det finnas ett fortsatt behov av en långsiktig satsning och förstärkning av Mineralinformationskontoret för att kunna upprätthålla en hög servicenivå, ett brett utbud av geologiskt material och en utvecklad dialog med lokalsamhället. En sådan utveckling förutsätter samtidigt att förstärkningen inte sker genom omfördelning av SGU:s befintliga verksamhet, eftersom kartering och forskningsfinansiering är centrala för den nationella kunskapsförsörjningen, mineralsektorn och det informationsunderlag som Mineralinformationskontoret bygger på.

Inledning

Sveriges geologiska undersökning (SGU) erhöll genom ett regeringsbeslut den 25 april 2024 ett uppdrag att "utveckla arbetet med att informera om prospekteringsintressanta metaller och mineraler samt att förstärka myndighetens arbete med övriga näringslivsfrämjande insatser." (KN2024/00946).

Arbetet med att utveckla informationsinsatser om prospekteringsintressanta metaller och mineral ska genomföras genom bland annat utökning av service till prospektörer och potentiella prospektörer samt utveckling av digitaliseringen av relevanta samlingar som myndigheten har och på det sättet öka möjligheten att ta del av dessa även på distans. Utifrån uppdragsbeskrivningen framgår också att analyser och förslag ska beakta ett tidigare regeringsuppdrag (KN2017/05763). I det uppdragets rapportering redovisades förslag till expansion och utveckling av SGU:s mineralinformationskontor i Malå. Exempelvis föreslogs att SGU bör öka tillgängliggörandet av myndighetens samlingar, inkluderande exempelvis stuffer, tunnslip, borrhälsarkiv med mera, utöka möjligheterna för kärnkartering och provtagning samt utveckla faciliteterna för loggning, sågning samt förvaring av borrhälsar (Ingvald 2017).

Myndighetens arbete med övriga näringslivsfrämjande insatser avser uppdrag för att bland annat förstärka myndighetens arbete med riksintresseutpekande, öka myndighetens förståelse av olika specifika utmaningar inom gruv- och prospekteringsbranschen, identifiera hinder inom befintlig lagstiftning för sektorn samt i möjligaste mån ge förslag på insatser.

SGU ska redovisa uppdraget med att utveckla informationsinsatser i en särskild rapport till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet), senast den 15 mars 2025 och 2026. Uppdraget ska slutredovisas 15 mars 2027. I redovisningen ska SGU ange vilka insatser som särskilt bedömts ha bidragit till att främja den pågående nyindustrialiseringen i Norrbotten och Västerbottens län.

Syfte

I denna rapport redovisas myndighetens arbete under 2025 med att utveckla informationen om prospekteringsintressanta metaller och mineral vid Mineralinformationskontoret i Malå. Ett utvecklat tillhandahållande av materialet ökar tillgängligheten och möjliggör en mer effektiv undersökning av geologiskt material. Rapporten belyser genomförda insatser och identifierar fortsatta utvecklingsbehov för delmängder av det förvaltade materialet, såsom databaser, rapporter, dokumentarkiv med bäring på mineralnäring, liksom geologiskt material från exempelvis malm- och mineralsamlingar, stufvarkiv och borrhälsarkiv.

Avgränsningar

Rapporten fokuserar på myndighetens arbete med att utveckla informationsinsatser vid Mineralinformationskontoret. För redovisning av myndighetens arbete med att övriga näringslivsfrämjande insatser, inklusive arbetet med kunskapsinhämtning, marknadsföring och analyser, hänvisas till myndighetens årsredovisning för år 2025, rapporteringen av regeringsuppdragen "Uppdrag att förenkla regelverk" (Lindeberg m.fl. 2026) samt "Uppföljning av SGU:s näringslivsfrämjande uppdrag" (Liljenstolpe & Lundqvist 2026).

Bakgrund

Prospekteringsbranschen och geopolitiken

Prospektering utgör det första ledet i en försörjningskedja. Prospektering innefattar geologiska undersökningar som utförs med olika metoder, såsom provborrning och kemiska analyser av prov eller geofysiska undersökningar av markens egenskaper, vilket är en kapitalkrävande verksamhet. Många prospekteringsinsatser leder aldrig till att en gruva etableras, och den huvudsakliga avkastningen på investeringen uppstår först vid brytning och försäljning av styckemalm, metallkoncentrat eller metall. Prospektering innebär därmed en betydande ekonomisk risk. I Sverige beslutas det om cirka 200 nya undersökningstillstånd per år, men det finns endast tretton gruvor i drift. Alla undersökningar som utförs leder dock till en bättre förståelse för områdets geologiska utveckling, vilken i sin tur kan ge upphov till nya hypoteser om var områden med metallförekomster kan finnas och därigenom bidra till nya upptäckter.

I Sverige omsätter prospekteringsindustrin mellan 1 500 och 2 100 miljoner kronor per år (SGU 2025). Variationerna i omsättning beror på att metallmarknaden är cyklisk. När metallpriserna är låga minskar lönsamheten och därmed incitamenten att investera i prospektering, samtidigt som tillgången till investeringskapital ofta begränsas, vilket leder till att färre företag är aktiva. De långa ledtiderna och den komplexa samverkan mellan utbuds- och efterfrågefaktorer för olika metaller gör marknaden svår att prognosticera, men utvecklingen följer ofta de övergripande konjunkturcyklerna.

Det geopolitiska läget med många oroligheter i omvärlden, såsom Rysslands invasionskrig i Ukraina och politiskt flyktiga beslut i andra delar av världen bidrar ytterligare till osäkerheter på marknaden och kring tillgången till olika råvaror. Modern teknik kräver ett allt större antal grundämnen, vilket har lett till en ökad efterfrågan på fler metaller och mineral än för bara trettio år sedan. Förenklat innebär detta att försörjningsrisken för flera råvaror har ökat. Detta följs bland annat genom EU:s arbete med en lista över kritiska råmaterial, som har uppdaterats regelbundet under de senaste 15 åren och som har utökats för varje version av listan som släppts. Europa står idag endast för några procent av världens sammanlagda metallproduktion, men konsumerar närmare en fjärdedel av den globala produktionen. Sverige är idag en av Europas viktigaste gruvnationer och utan Sveriges bidrag skulle EU:s importberoende vara ännu större (SGU 2025). Sammantaget innebär detta att prospektering i Sverige och den svenska gruvnäringen, är viktigare än någonsin för att bidra till en trygg och långsiktigt hållbar råvaruförsörjning, både nationellt och inom EU.

Mineralinformationskontorets roll och betydelse

SGU:s verksamhet vid Mineralinformationskontoret i Malå startade i samband med att Sverige fick ny minerallag år 1992 och den statliga prospekteringen lades ner. Större delen av den dokumentation som gjordes inom den statliga prospekteringen fram till 1992 samlades vid Mineralinformationskontoret. Idag har materialet kompletterats med borrhälsdata från projekt som bolag har valt att donera kärna från, stuffer (stenprover), kartor, och rapporter samt kemiska analyser.

Samtlig dokumentation vid Mineralinformationskontoret finns tillgängligt för myndigheter, företag, universitet och allmänhet som kan ha intresse av informationen. För ett land som eftersträvar en aktiv och långsiktigt hållbar gruvnäring är statliga insatser av stor betydelse, särskilt vad gäller att tillhandahålla och tillgängliggöra mineralinformation. Geologisk information bör betraktas som en kollektiv nytta, eftersom den kan användas av många aktörer samtidigt utan att värdet ”förbrukas”. Samtidigt är den geologiska informationen kostsam att ta fram, vilket

innebär att enskilda företag ofta saknar tillräckliga incitament att producera informationen i den omfattning som är samhällsekonomiskt motiverad. Genom att staten tillhandahåller grundläggande geologisk information minskar osäkerheter och därmed de ekonomiska riskerna för företag som investerar i prospektering. Förbättrade beslutsunderlag kan sänka trösklarna för investeringar och öka effektiviteten i prospekteringsverksamheter.

Utöver tillhandahållandet är den långsiktiga förvaltningen av den kunskap som byggs upp genom prospektering också av stor betydelse. I SGU:s lokaler i Malå arbetar geologer från olika länder och företag, universitet samt SGU med att studera geologiskt material. De använder material från egna undersökningar och material ur SGU:s samlingar som förvaltas och tillgängliggörs vid anläggningen. Genom att Mineralinformationskontoret bevarar och strukturerar den grundläggande geologiska informationen och prospekteringsresultat skapas möjligheter för nya aktörer att bygga vidare på befintlig kunskap, vilket minskar behovet av att upprepa tidigare arbete och därmed sänker riskerna och kostnader för nya investeringar. En långsiktig förvaltning bidrar också till en gemensam kunskapsbas som är viktig för forskning, samhällsplanering, beredskap och en långsiktigt hållbar förvaltning av naturresurser.

Långsiktig förvaltning är också motiverad eftersom behov och efterfrågan av olika grundämnen varierar med utveckling av teknik. Metaller som är ointressanta idag kan bli kritiska för tekniska funktioner i framtiden. Därmed är det förväntat att intresset för olika typer av mineralisering varierar över tid, beroende på faktorer som relaterar till tillgång och efterfrågan. Vidare är det inte ovanligt att flera företag efter varandra undersöker ett område innan en malm, det vill säga en ekonomiskt brytvärd fyndighet, kan avgränsas. Prospektering bygger hela tiden på kunskapen om områdets geologiska förutsättningar. Tillgången till information och sparade stuffer och borrhärlor innebär att en ny aktör i området har ett mycket bättre underlag från start.

Långsiktig förvaltning kan också motiveras utifrån miljömässiga skäl. Provtagningar och undersökningar kan medföra påverkan på närmiljön. Genom att spara och tillgängliggöra borrhärlor, kan borrhärlning på samma plats undvikas och förutom att detta innebär kostnadsbesparing kan störningsmoment i närmiljön samt onödig belastning på miljön undvikas. Kostnaden för kärnborrhärlning uppgår i dagsläget till cirka 1 500 kronor per borrhärlmeter. Beroende på geologin så behövs det ofta många kärnor som är ungefär 200–300 meter långa ur berget, därtill kommer analyser av prov och arbetstid för personal. Så varje sparad kärna, stuf eller annan information utgör en sparad utgift för den som är intresserad av att utveckla den geologiska kunskapen i området. Informationen hålls ordnad och fysiskt samlad vid kontoret i Malå och informationen kan i dag även tillhandahållas digitalt.

Hinder och informationsbehov inom mineralsektorn

Hinder i mineralsektorn

Inom regeringsuppdragen ”Uppdrag att förenkla regelverk” (Lindeberg m.fl. 2026) och ”Uppföljning av SGU:s näringslivsfrämjande uppdrag” (Liljenstolpe & Lundqvist 2026) har en extern konsult, på uppdrag av SGU, tagit fram ett fördjupat kunskapsunderlag om vilka hinder som påverkar utvecklingen inom Sveriges mineralsektor och inom vilka områden som aktörerna såg att det fanns behov av regelförenkling. Underlaget bygger på en kvalitativ intervjustudie med 30 representanter från myndigheter, företag och civilsamhälle. Resultaten utgjorde, och kommer även fortsättningsvis att utgöra, ett underlag för SGU:s fortsatta arbete med regelförenkling och med att främja en hållbar mineralnäring. Konsultrapporten återfinns i Geolagret på SGU:s webbplats (SGU 2026).

Sammanfattningsvis visar studien att målkonflikter mellan olika intressen utgör det största och samtidigt oundvikliga hindret för näringens utveckling. Många aktörer efterlyser tydligare styrning, prioriteringar och bättre dialog i tidiga skeden. Tillståndprocesserna upplevs som komplexa, inte på grund av lagstiftningen i sig utan till följd av otydlig och ibland oförutsägbar tillämpning och bristfälliga underlag, vilket kan medföra osäkerhet kring vilka krav som gäller. Vägledning och information från myndigheter bedöms därför som central, där även SGU pekas ut som en av flera aktörer. Flera aktörer pekar särskilt på vikten av att SGU, inom ramen för sitt uppdrag, bidrar med kunskapsunderlag, statistik, vägledande material och geologisk information. Studien visar att tillgång till relevant och tillförlitlig information är en central förutsättning för effektiva tillståndprocesser och välgrundade beslut. Det framhålls också att det finns en generell kunskapsbrist om mineralnäringen, både hos myndigheter, företag och allmänhet, vilket i sig anses utgöra ett hinder för en effektiv och förutsägbar utveckling av näringen. Detta tydliggör SGU:s roll som kunskapsmyndighet som samlar in, förvaltar och tillgängliggör geologisk information.

En bedömning utifrån ovanstående är att Mineralinformationskontoret kan anses utgöra en viktig del av SGU:s kunskapsförsörjande infrastruktur. Genom att bevara och tillgängliggöra geologiskt material och prospekteringsresultat bidrar kontoret till att minska informationsbrister och ge aktörer tillgång till befintlig kunskap inför nya undersökningar. Kontoret fyller därmed en viktig funktion som nationellt kunskapsnav för mineralinformation och utgör ett konkret stöd för både företag, myndigheter och universitet.

Efterfrågat tjänsteutbud på Mineralinformationskontoret

Under 2024 genomförde SGU en målgruppsundersökning med syfte att ge underlag för hur Mineralinformationskontoret bättre kan möta användarnas behov och vilka förbättringar och investeringar som bör prioriteras. Undersökningen omfattade både djupintervjuer och en webbenkät riktad till prospektörer, forskare samt representanter från myndigheter och kommuner.

Resultaten från 2024 års målgruppsundersökning visar att Mineralinformationskontoret fyller en viktig funktion för användarna och att det finns höga krav på tillgången till geologisk information, faciliteter för att undersöka borrhälsdata och prov samt personalens kompetens och service. Personalens kompetens och servicenivå lyfts fram som en styrka. Det framkommer dock ett behov av ökad digital tillgänglighet, sökbarhet samt bättre möjligheter att ta del av information

och material på distans. Vidare efterfrågas utvecklade faciliteter, inklusive möjligheten att studera borrhärlar och prov digitalt inför besök samt tillgång till modernare analysutrustning. För en fullständig redovisning av undersökningen hänvisas till bilaga 1.

I rapporteringen av regeringsuppdraget ”Mineralinformationskontoret i Malå – Förslag till expansion och utveckling” (Ingvald 2017) lyftes flera liknande utvecklingsbehov fram från företag, universitet och myndigheter. Företagen framhöll särskilt behovet av ett utbyggt borrhärlarkiv, bättre paketerad information samt ökad digital tillgänglighet till det geologiska materialet i Malå och till SGU:s övriga geologiska information. Vidare efterfrågades förbättrad tillgång till stoffarkivet, förbättrade analysmöjligheter och ändamålsenliga arbetsfaciliteter. Universiteten betonade vikten av ökade möjligheter till samarbete, utbildning och forskningsanknytning, medan en länsstyrelse framhöll värdet av en fortsatt utveckling av verksamheten i Malå. Vissa av de åtgärder som identifierades i 2017 års underlag har därefter genomförts. Borrhärlarkivet byggdes ut under 2018, vilket ökade kapaciteten att bevara och tillgängliggöra borrhärlar. Vidare har implementeringen av öppna datadirektivet 2024 bidragit till att majoriteten av SGU:s geologiska information nu är tillgänglig digitalt, vilket avsevärt har förbättrat möjligheterna till tillgång och användning av materialet.

Resultaten från målgruppsundersökningen 2024 och regeringsuppdraget 2017 uppvisar en samstämmighet över tid. Särskilt gäller detta behov av ökad digital tillgänglighet till geologisk information, vidareutveckling av borrhärl- och provsamlingar samt förbättrade analys- och arbetsfaciliteter. Önskemål om ökad digital tillgänglighet och förbättrad sökbarhet kvarstår över tid. Detta indikerar att dessa frågor är av långsiktig betydelse för användarna och kan därmed vara viktigt för Mineralinformationskontorets funktion som nationell resurs för mineralinformation.

Utveckling av informationsinsatser under 2025

I detta avsnitt redovisas de satsningar som utförts vid Mineralinformationskontoret under 2025. De satsningar som har genomförts under året har prioriterats dels utifrån arbetsmiljö- och underhållsaspekter, dels utifrån vad användare efterfrågar för typ av tjänsteutbud vid ett mineralinformationskontor enligt ovanstående undersökningar.

Borrhärlarkivet – borrhärlar och information på djupet

I SGU:s borrhärlarkiv förvaras idag cirka fyra miljoner meter borrhärlar som kommer från mer än 22 000 borrhål, tagna från områden i hela Sverige. Därtill kommer material från SGU:s samlingar i Uppsala, efter ett beslut att lägga ned samlingsverksamheten där. Materialet gallrades därefter, och en första del som förvarades i Eggebyholm utanför Knivsta flyttades till Malå under 2024.

I borrhärlarkivet har besökare tillgång till så kallade loggningsutrymmen, det vill säga specialanpassade rum där borrhärlar studeras. Besökare har därför möjlighet att undersöka, provta och analysera borrhärlarna på plats eller skicka till ett externt laboratorium i de fallen mängden kvarvarande material så tillåter. Resultaten av de analyser som görs ska lämnas till SGU inom sex månader efter provtagningstillfället och blir samtidigt offentliga. Enligt lag är företagen skyldiga att lämna sina prospekteringsresultat till Bergsstaten när de lämnar ett undersökningstillstånd, ett material som sedan nästa företag kan tillgodogöra sig. Något motsvarande lagkrav finns inte när det gäller borrhärlar. Däremot är det vanligt att företag väljer att donera borrhärlar till SGU när de lämnar ett undersökningstillstånd, något som fungerar väl då många av dem hyr plats för sina kärnor hos SGU. I dagsläget förvarar ca 25 bolag pallar med borrhärlar i SGU:s borrhärlarkiv.

Den största fördelen med uthyrning är att det ökar chanserna för att bolag väljer att donera kärna till SGU om ett projekt avslutas. Borrkärnorna står redan hos SGU och pallar och lådor hålls i gott skick samtidigt som ingen ytterligare kostnad för transport tillkommer. De borrkärnor som doneras till SGU tas bara emot under vissa förutsättningar, de måste exempelvis vara koordinatsatta och övrig information, som exempelvis loggar, ska också lämnas över. Materialet blir omedelbart tillgängligt för andra företag och forskare. Tack vare företagets investeringar växer borrkärnearkivet och dess informationsvärde således kontinuerligt, vilket i sig är attraktivt för prospekteringsföretagen och investerarna. För att prospekteringsföretag ska etablera sig i Malå är utrymme i arkivet en förutsättning. Den senaste tillbyggnaden till borrkärnearkivet stod färdig år 2018. Den ”nya” ytan är idag fylld ungefär till hälften med material. Materialet har tidigare gallrats, men resterande material av borrkärnor bedöms vara alltför värdefulla för ytterligare gallring.

Utveckling under året

Under satsningen identifierades både behov av upprustning och investeringar samt utmaningar med arbetsmiljö, för såväl SGU-anställda som besökare i SGU:s lokaler, och då framför allt relaterade till utrymmen i borrkärnearkivet. Utmaningarna i arbetsmiljön inkluderade att det i samtliga karteringsutrymmen i borrkärnearkivet saknades ventilation och i flertalet även tillfredsställande uppvärmning. I två utrymmen fanns aktivt utsug från pentry och toalett, men det var inte tillräckligt för att tillhandahålla en god luftkvalitet, i synnerhet inte vid kartering av radioaktivt geologiskt material. Utöver det så saknades lyftbord i ett par av lokalerna vilket medförde tunga lyft, delvis i rotation, för både SGU:s personal och besökare. En av truckarna utgjorde även en flaskhals i hanteringen, då denna inte längre var driftsäker. Under 2025 utfördes därför hyresgästanpassningar med nya ventilationsaggregat, samt installation av lyftbord där så saknades. Hyresvärden har även installerat luftvärmepumpar i karteringslokalerna, för att ytterligare förbättra inomhusklimatet. Investering i en kombinerad sop- och skurmaskin gjordes samt en nyare truck, för att säkra drift och arbetsmiljö. Resultatet har blivit att den upplevda miljön i både arkiv och karteringslokaler har förbättrats, samt att det kommer färre förfrågningar om hjälp vid lyft av lådor. För att kontrollera arbetsmiljön så kommer kompletterande mätningar att utföras 2026 för att säkerställa att arbetsmiljön är god.

I arkivlokalerna fanns utmaningar med stendamm och mögel, något som kan påverka både personal, besökare och material negativt. Den äldsta arkivdelen uppdagades ha omfattande problem med takläckage, och påföljden har blivit omfattande röt- och mögelskador på förvaringslösningar av trä. Läckaget ska åtgärdas av hyresvärd under 2025–2026, och SGU undersöker huruvida någon form av ersättning kan vara aktuell. En av de vanligaste frågorna som erhålls på mässor där SGU möter kundgrupper är om material är tillgänglig digitalt, och så även fotografier på stuffer och borrkärnor. För att underlätta för besökare med fokus på prospektering så utvecklades en separat landningssida på SGU:s webbplats för besökare till Mineralinformationskontoret. Den omfattar all information som kundgruppen behöver och gör det enkelt att hitta relevant data. Denna sida lanserades vid PDAC under 2025, en stor prospekteringsmessa i Toronto, Kanada. Landningssidan testades som arbetsverktyg i SGU:s mässmonter och vidareutvecklades efter synpunkter från egen personal och besökare. Vidare så anställdes fyra personer i sex månader för att påbörja ett digitaliseringsarbete i form av fotografering av borrkärnor i lådor i samband med att de pallar och lådor som skadats av läckaget skulle byta ut. Hittills har det resulterat i att ungefär 300 individuella borrhål nu har fotograferade borrkärnor, vilka kommer att tillgängliggöras med start under 2026. För att klara av denna insats utan att tränga undan besökare så flyttades rullbord från karteringsrum i Stuffarkivet till Borrkärnearkivet, så att ytterligare ett karteringsrum finns tillgängligt för besökare när satsningen är avslutad. En utökning av antalet karteringsrum har länge varit efterfrågat, då det ofta är hög beläggning på Mineralinformationskontorets befintliga karteringslokaler. Insatserna med att digitalisera material beräknas kunna bidra till mer precisa förfrågningar efter kärna, samt att det extra karteringsrummet kommer att öka kapaciteten i

loggningsutrymmerna efter det att projektet är avslutat. Personalen vid Mineralinformationskontoret ser redan effekter av utvecklingen av webbplatsen genom att fler följdfrågor om fysiskt material kommer direkt från frågeställaren i stället för frågor om data.

I samband med regeringens proposition om att möjliggöra utvinning av uran i Sverige ökade intresset för geologiskt material innehållande uran vid Mineralinformationskontoret. För att fortsättningsvis garantera en sund arbetsmiljö för besökare och personal vid SGU så har ett inköp av dosimetrar ägt rum. Personal som hanterar kärnor med känd eller okänd risk för strålning ska fortsättningsvis alltid bära dosimeter, och besökare kan hyra dosimetrar för att kunna följa upp sin egen arbetsmiljö.

För insatser avsedda att effektivisera och underlätta för prospektering tar SGU stöd av den undersökning som gjordes 2024. Högst upp på besökarnas önskelista var moderna instrument och en grundläggande verktygssats för karterande geologer. För att möta det behovet har SGU investerat i tre nya portabla röntgenfluorescensinstrument och andra mindre instrument och verktyg som tillsammans utgör en god utrustning för en karterande geolog. SGU bedömer att detta kan effektivisera för prospektörer och forskare, men även för SGU, i och med att provtagningen kan bli säkrare. Således behöver en mindre mängd material sändas på extern analys, något som annars är tidskrävande både för kunder och personal vid SGU. En ny affärsmodell och nya kontrakt kommer att utvecklas under 2026 för att säkerställa att avgiften för lån och hyra är skäligen.

Under åren 2024–2025 påbörjades arbetet med att installera internetuppkoppling i borrhärnarkivet, ett arbete som förhoppningsvis kan slutföras under 2026.

För att fortsätta med tillgängliggörandet av hyperspektraldata från borrhärnor från ett projekt 2011 har medarbetare deltagit vid arbetsmöten med andra geologiska undersökningar i Europa. Metoden verkar dock fortfarande av industrin anses vara relativt oprövad och dessutom komplicerad, och nyttan har inte helt infallit sig såsom tänkt. Arbetet har därför återstartats, i och med att skanningslösningar för borrhärnor har aktualiserats.

Fortsatta behov

Då även den nyaste delen i arkivet börjar fyllas kan det inte uteslutas att en tillbyggnad eller införskaffning av andra lokaler måste prövas inom de närmsta 5–10 åren. Detta för att säkerställa att SGU kan ta emot donerade kärnor samt förvara kärnor som fortfarande ägs av bolag. Det bör även undersökas hur beläggningen ser ut på karteringslokalerna efter det att det nya karteringsrummet etablerats och om det finns behov av ett ytterligare karteringsrum.

En utredning av en möjlig koncessionsupphandling av en borrhärneskanningstjänst kommer att utföras framöver. Vidare planeras en utförligare intressentundersökning rörande behov hos intressenterna. Enligt marknadsundersökningen från 2024 så är det inte självklart att en sådan tjänst ska inkludera hyperspektraldata, metoden som SGU använde i det skanningsprojekt som ägde rum åren 2011–2012.

Myndigheten har i dagsläget en nästan helt fylld låneram, vilket innebär att det är svårt att genomföra nödvändiga investeringar. Detta illustreras bland annat av att det är svårt att hantera livscykelhantering av exempelvis truckar på ett tillfredsställande sätt. I dagsläget så behöver en truck bytas ut i borrhärnarkivet för att effektivisera arbetet med service till besökare, detta kan dock inte låta sig göras under 2026 på grund av andra nödvändiga ekonomiska prioriteringar. Behovet kommer därmed att kvarstå.

Stuffarkivet – ytprov från hela Sverige

Utöver borrhärdar förvaras även stuffer, det vill säga stenprov, i det gamla borrhärdarkivet. I stuffarkivet finns tiotusentals stuffer och moränprov från åren då staten prospekterade, från SGU:s karteringsverksamhet sedan start fram till idag och från tävlingen Mineraljakten, både den nuvarande och tidigare års. Materialet är en stor tillgång för företagen vid val av område inför exempelvis ansökan om undersökningstillstånd och äldre material från tidigare års mineraljakt blir frekvent återbesökt. SGU använder ibland materialet för att utföra nya analyser efter fler grundämnen med modern teknik eller för kvalitetskontrollsyften, då det är väsentligt billigare än att driva nya fältkarteringsprojekt.

Utveckling under året

I stuffarkivet finns förutom geologiska prover även rum med stensåg, karteringslokaler och ett lunchrum, samtliga med äldre standard och med renoveringsbehov. Behoven av renovering lyftes redan i den tidigare rapporten med utvecklingsförslag (Ingvald 2017). Under 2025 har planeringen påbörjats för hur dessa utrymmen kan användas bättre, för SGU:s verksamhet samt av besökare. Sedan tidigare har en mindre kross och kvarn donerats till SGU, till detta kommer ett större skakbord (i dagsläget ej driftsatt). En plan har tagits fram för att anpassa utrymmena samt för att möjliggöra uthyrning till besökare som vill använda materialet. En ny stensåg har köpts in, eftersom prover ofta behöver delas inför analys, men den kommer att monteras och tas i drift först när lokalerna är färdiganpassade. Även stereoluppar och andra geologiska verktyg har införskaffats för att SGU ska kunna erbjuda välutrustade provhanteringslokaler. Planen omfattar också installation av skakbord, men i nuläget inte kross och kvarn, eftersom dessa kräver mer omfattande anpassningar av lokalerna och efterfrågan är osäker. Fokus ligger därför på att förbättra möjligheterna att tillhandahålla materialet.

De kvarvarande borrhärdarna har flyttats till borrhärdarkivet för att rymma ytterligare stuffer framöver och komma till rätta med platsbristen i stuffarkivet som lyfts av Ingvald (2017). Stuffarkivet har under året även använts som en mellanlagringsplats för den mineralsamling som Luleå tekniska universitet donerat till SGU, samt för material från lokalerna vid sidan av dokumentarkivet, i väntan på färdigställande av nya hyllsystem och kompaktsystem.

Fortsatta behov

På grund av både plats- och tidsbrist så finns det ett uppdämt behov att ta hand om och tillgängliggöra materialet i stuffarkivet på ett bra sätt. Det föreligger fortfarande ett omfattande behov av att gå igenom äldre material, och i första hand behövs en sortering och uppackning av prover ur trälådor. Många intressanta fynd har aldrig analyserats, finns inte i SGU:s databas eller saknar koordinatangivelser. Koordinater kan hämtas från rektifierade kartor eller flygfoton och gamla kemiska analyser kan hittas i projektmateriel och rapporter. I många fall är det angeläget att skicka i väg prov för nya kemiska analyser, bland annat eftersom det saknas analysresultat för metaller som blivit aktuella i samband med samhällets teknikutveckling. Situationen är till stor del densamma för det material som skickades från Uppsala till Malå i samband med att samlingarna avvecklades, i syfte att göra materialet mer tillgängligt. Ett systematiskt arbete med detta material bedöms ha stort värde, och en målsättning kan vara att skapa en ordnad samling av typstuffer från olika mineraliserade områden. En sådan samling skulle vara värdefull både för företag som söker undersökningsområden och för forskare och studenter som vill fördjupa sin kunskap om fyndigheter och malmtyper. Detta skulle komplettera den malm- och mineralsamling som överförts från SGU:s kontor i Uppsala och från Luleå tekniska universitet.

Under 2026 planeras renovering av varmlokalerna i stuffarkivet för att möjliggöra studier av det geologiska materialet. Under förutsättning att budgetutrymme för detta säkras under 2026 så behövs utöver det även vissa förbättringar av förvaringslösningar för att kunna tillgängliggöra

materialet. Under 2026 saknas sannolikt utrymme i SGU:s låneram för att utföra sådana modifikationer, vilket innebär att behovet kommer att kvarstå. Ingvald (2017) lyfter även behovet av polerprovsutrustning och till detta kommer behovet av en mindre stensåg, som tillåter detaljsågning av mindre stuffer. Varmlokalerna i stuffarkivet kommer att anpassas för att rymma sådan utrustning, men antagligen finns det inte heller utrymme för en sådan investering i SGU:s investeringsram 2026. Det ska tilläggas att SGU idag inte avser att gå vidare med förslaget om att bli nationell tillverkare av (polerade) tunnslip, som tas upp av Ingvald (2017), eftersom det i dagsläget anses vara mer kostnadseffektivt att skicka dessa på tillverkning utomlands.

Dokumentarkivet – tryckt information och samlingsmaterial

I dokumentarkivet finns mer än hundra tusen kartor, 9 000 rapporter som skrivits under arbeten med malmletning eller andra studier av Sveriges berggrund tillsammans med närmare 20 000 dokumenterade block och hållprover, flygbilder, dagböcker från fältarbete, borrhprotokoll, gruvkartor och protokoll från granskningen av stuffer inskickade från Mineraljakten. Detta gör samlingarna unika, och de nyttjas av geologer från universitet och företag samt för att tolka risker vid marksättningar i gamla gruvområden. Materialet har tidigare bearbetats och organiserats enligt nuvarande arkivlagstiftning och mycket av det digitaliserades inom ramen för olika satsningar med start 2007 och kan idag tillhandahållas digitalt. I viss omfattning växer arkivet genom att analogt prospekteringsmaterial doneras till SGU av företag. Mängden analogt material som finns ute i landet ska heller inte underskattas, eftersom före 1999 fanns inte någon skyldighet att leverera material eller data till Bergsstaten. SGU tar gärna hand om materialet eftersom det många gånger är värdefullt på samma sätt som det befintliga materialet i arkivet är det. Myndigheten räknar däremot med att andelen analogt tillkommande material fortsättningsvis kommer att minska. Delar av det analoga materialet har digitaliserats under de senaste 20 åren, och vidare digitalisering sker löpande vid exempelvis gallring av dubletter samt vid förfrågan om utlämnande av material. I och med att mycket material är digitaliserat har handläggningstiden för utlämnande minskat. Dock så har kunderna nu mer detaljerade och kvalificerade geologiska frågor. Den totala tiden för kundservicen har därför inte minskat i omfång som ett resultat av ett ökat tillgängliggörande av digitalt material, rådgivningen har däremot ändrat karaktär

Under 2024 flyttades material från SGU:s kontor i Uppsala till kontoret i Malå som till största del inte är SGU:s egna publikationsserier, utan publikationer rörande kunskap om malm, mineral och Sveriges geologi utgiven av andra aktörer. Under 2025 sändes även arkivmaterial med bäring på mineralinformation till dokumentarkivet vid Mineralinformationskontoret. Det mesta av det materialet är skannat medan en del behöver gallras. Under SGU:s flytt till nytt kontor i Uppsala så beslutades det även att SGU:s samlingar rörande malm och mineral ska flyttas till Mineralinformationskontorets lokaler. Samlingarna står vid skivandet av denna rapport på lager i Eggebyholm utanför Knivsta, men planeras att flyttas till Malå under 2026. Bägge samlingarna innehåller unikt material, såsom prov från fyndigheter som brutits under historisk tid, och är insamlade under de senaste 250 åren. Det utgör med andra ord ett referensmaterial för Sveriges kända malm och mineralförekomster. Eftersom mycket av materialet är insamlat för länge sedan, så kan det finnas material som innehåller ämnen aktuella för dagens samhällsutveckling men som inte användes när provet togs eller förekomsten utvärderades.

För lokalerna invid dokumentarkivet, det så kallade mellanutrymmet och oljearkivet, har en stor utvecklingspotential identifierats då dessa inte har använts fullt ut. I samtliga utrymmen är förvaringslösningarna föråldrade, eller inte ändamålsenligt anpassade för att underlätta tillgängliggörande. Således ligger fokus på att skapa förutsättningar för tillgängliggörande av geologiskt material för besökare samt fortsatt digitalisering av kartor och dokument.

Utveckling under året

Under 2025 har en större insats utförts med att gallra och rensa material som förberedelse för ombyggnationer. Planering för mottagandet av SGU:s malm och mineralsamling genomfördes, då denna flytt kommer att genomföras under 2026. SGU mottog även huvuddelen av de samlingar av malm och mineral som varit i Luleå tekniska universitets ägo sedan gruvutbildningarnas start och som tidigare hemmahört på Kungliga tekniska högskolan. För att använda lokalernas yta bättre för tillgängliggörande av material och framtidssäkra arkivfunktionen vid Mineralinformationskontoret har en större investering i nya förvaringslösningar i samtliga utrymmen i och invid dokumentarkivet krävts, planerats, genomförts och färdigställts. Uppgraderingen inkluderande flera kompaktarkivsystem anpassade för dokument eller stuffer, en entresol och förvaringslösningar för kartor och annat arkivmaterial. Myndigheten har haft god kontakt med Riksarkivet under kravställningsfasen, för att tillse att arkivregler följs. Planering för att öppna upp mellanutrymmet och oljearkivet för besökare har även påbörjats eftersom mineral och malmsamlingen samt det tryckta materialet som inte är arkivmaterial ska tillgängliggöras för besökare. Planering för upprustning av besöksrum har startat. Till detta kommer att inköp av stereomikroskop har genomförts, mikroskop som kan användas av geologer vid undersökning av stuffer. Även under 2025 har en årsarbetskraft fortsatt med digitalisering och kvalitetskontroll av tidigare digitaliserat material. Planering för utökade digitaliseringsinsatser under 2026 utfördes.

Fortsatta behov

Även om ambitionen är att allt material ska vara insorterat i de nya förvaringslösningarna vid slutet av 2026 kan det inte uteslutas att detta inte är färdigställt på grund av materialets omfattning. Det finns fortfarande även en avsevärd mängd icke digitaliserat pappersmaterial kvar, och material tillkommer fortfarande i viss mån. Med andra ord så finns det fortfarande en stor mängd material som behöver gallras, sorteras, skannas och metadatasättas, såsom exempelvis fältdagböcker, korrigeringar av äldre kartor samt stakplaner för bättre lokalisering av mineraliseringar och gamla borrhål, digitalisering av punktdata, och kompletterande av databaser. Insatser under 2025 visar att det kommer att behövas fortsatta kvalitetskontroller av exempelvis tidigt skannade rapporter och inläggning av lokala staksystem i databaser. Vidare tillkommer behovet att tillgängliggöra stufvmaterialet, såsom databaser över materialet. Det skulle vara önskvärt att digitalisera även stufvmaterialet, med foto och exempelvis röntgenfluorescensanalyser, för att uppmuntra till användning och vidare analys av potentiellt malmintressanta områden. Detta innebär att kontinuerliga insatser såväl som punktinsatser behövs för att tillhandahålla materialet i dokumentarkivet. Även för detta arbete behövs en långsiktig personalförstärkning.

Övriga behov vid Mineralinformationskontoret

Fram tills nu har fokus för verksamheten i Malå varit att stödja universitet och prospekteringsföretag med mineralinformation, enligt det beslut som riksdagen tog inför öppnandet av Mineralinformationskontoret i Malå 1992. Men det har framkommit att det finns ett uppdämt informationsbehov gentemot offentlig verksamhet att informera om gruv- och mineralnäringen.

I Ingvald (2017) lyfts behovet av att utforma en lokal för tillverkning av polerprov eftersom det skulle vara oerhört värdefullt för alla som arbetar med stufverna att kunna identifiera malmmineral under polarisationsmikroskop samt att senare kunna analysera dessa i ett svepelektronmikroskop. För detta behövs en ingjutningsmaskin, i vilken man skapar plastpuckar med en ingjuten sten som sen poleras med sliprondeller och polermaskin, och en investering av ett svepelektronmikroskop presenterades även det som en möjlighet. Även möjligheten till borrhärneskanning har lyfts. Det råder dock delade meningar om hur stort behovet egentligen är. Eftersom det skett en teknikutveckling på skanningsområdet råder det, enligt de undersökningar som utförts med intressenter under 2024, också viss osäkerhet kring vilken teknik som skulle kunna vara aktuell.

En brist som uppmärksammats under pågående arbete med att rengöra och byta ut skadade förvaringslösningar i den gamla delen av arkivet är att SGU inte kan tillhandahålla separata omklädningsrum eller duschrum för män och kvinnor, eller möjlighet att rengöra arbetskläder. Vidare så finns det en utmaning med att personal vid Mineralinformationskontoret inte kan möta besökare vid kontoret utan att ta in dessa på sina rum, vilket kan vara känsligt utifrån både ett beredskapsperspektiv samt ett företagsperspektiv.

I den tidigare utredningen (Ingvald 2017) lyfts även satsningar inom utbildning. Detta i ljuset av att SGU sedan 2018 har projektlett ett internationellt träningsprogram inom gruvor och miljö, där tanken var att genomföra en basutbildning om fyra veckor i Sverige, som till stora delar skulle förläggas till Malå. I och med Covid-19-pandemin och budgetförändringar som tillkom efter denna så fick programmet planeras om och genomförandet har till stor del skett i eller i närheten av deltagarnas hemländer. Utfallet angående kursernas utförande i Sverige och mer specifikt vid Mineralinformationskontoret blev därför inte som planerat och en del av de lokala effekterna uteblev.

I Malå har SGU tillsammans med den ekonomiska föreningen Georange även tagit fram geologiska stigar och skapat ett museum i SGU-kontorets källare. Verksamheten vid SGU:s museum har inte prioriterats under de senaste tio åren. SGU har tidigare gjort bedömningen att museiverksamhet inte faller inom ramen för myndighetens huvudsakliga uppdrag men att det skulle gå att göra en satsning med en annan professionell huvudman. Det finns ett tryck från såväl skolan, turismen och studiebesöksgrupper att ta del av utställningen idag, men det finns också ett behov av kontinuerlig marknadsföring och bemanning för att kunna möta detta intresse. Museet har på senare tid enbart tagit emot skolelever under normal arbetstid.

Utveckling under året

Diskussioner har under 2025 förts med Malå kommun, som genom projektet VIGO (Vinnare i den gröna omställningen), har möjlighet att möta landsbygdens specifika möjligheter och utmaningar. Inom projektet driver kommunen ett arbete med fokus på gruv- och prospekteringsnäringsn. En dialog har förts med kommunen och lokalpolitiker, huruvida SGU och Mineralinformationskontoret kan bidra till att kommunala, regionala och statliga myndigheter kan inkluderas som målgrupp. Som en del av dialogen har SGU, genom Mineralinformationskontoret, deltagit i en projektgrupp som drivs av Malå kommun. Gruppen har även genomfört ett seminarium för Sveriges kommuner och regioner (SKR) i syfte att informera om hur gruv- och prospekteringsnäringsn fungerar och att ge SKR en tydligare kontaktpunkt för frågor. Arbetet har varit givande, eftersom olika perspektiv har kunnat belysas i gruppen, och dialog har förts om hur samverkan kan fortsätta under 2026. SGU bedömer detta arbete som ett steg i rätt riktning när det gäller att hitta framtida arbetssätt för en god dialog med intressenter från olika myndigheter.

Planerna på att köpa in en polerpucksmaskin och ett svepelektronmikroskop kunde inte genomföras under 2025, eftersom utrymme saknades inom myndighetens låneram. Det finns dock förslag om att rusta upp och anpassa lokalerna för att möjliggöra en eventuell framtida investering. Även om processerna blir alltmer automatiserade krävs ytterligare utbildning, bemanning och investeringar. I dagsläget bedöms det inte som ekonomiskt fördelaktigt för vare sig SGU eller besökare, och myndigheten ser därför inte att en sådan service bör utvecklas inom detta regeringsuppdrag. Arbetet med att eventuellt införskaffa en borrhärnaskanner, eller att erbjuda detta via koncessionsupphandling, har också skjutits på framtiden. Skälet är den undanträngningseffekt som uppstått till följd av takläckaget i den äldsta delen av borrhärnearkivet, där arbetet med att ersätta förstörda förvaringslösningar har behövt prioriteras. I stället har en enklare form av digitalisering, genom fotografering, prioriterats eftersom detta har varit mest efterfrågat av besökare.

För att förbättra arbetsmiljön har myndigheten planerat en lättare ombyggnation av kontorslokalerna. I det nuvarande källarutrymmet planeras ett omklädnings- och duschrum med tvättmöjligheter i den tidigare bastuavdelningen. I ett annat rum förbereds lokalerna för en eventuell installation av ett svepelektronmikroskop. Det finns även förslag om att inrätta ett mötesrum vid kontorets nuvarande entré, i den tidigare receptionen, för att kunna ta emot besökare utan att de rör sig fritt i SGU:s kontorslokaler.

Under hösten 2025 och våren 2026 tar SGU fram en strategi för tjänsteexport, där internationella utbildningsprogram ingår. I strategin kommer bland annat genomförandeort att beaktas. Skälen till att Malå tidigare valts som utgångspunkt är fortfarande relevanta, särskilt närheten till prospektering, gruvor, miljö- och efterbehandlingsobjekt samt tillhörande kompetenser.

Även om ny arbetskraft har kunnat säkras till Mineralinformationskontoret så har myndigheten i dagsläget inte intentionen att satsa på att driva ett museum med visningsverksamhet. Olika scenarion där andra verksamhetsutövare tar över materialet i syfte att tillgängliggöra det har därför diskuterats under 2025. Idéer finns på att dela på materialet, för att de olika delarna ska hamna där de bäst kan bidra till kunskap hos allmänheten. Inga beslut har dock fattats rörande museets framtid.

Fortsatta behov

I dialogerna med Malå och andra kommuner framgår ett tydligt behov av en aktör som kan förklara geologins roll i samhället samt hur gruv- och mineralnärings- och tillhörande lagstiftning fungerar. Det kan vara naturligt att Mineralinformationskontoret har en sådan roll, men det kräver en långsiktig personalförstärkning för att hantera ökade informationsinsatser. En sådan förstärkning behöver även omfatta kompetenser som i dag saknas, exempelvis inom juridik, social acceptans och kommunikation. Även om Bergsstatens och SGU:s webbplatser innehåller relevant information finns ett fortsatt behov av forum för dialog, personliga möten och kompetens att tolka och översätta geologisk information till konkreta möjligheter och utmaningar för kommuner och regioner.

Vid ingången av år 2026 så var myndighetens investeringsutrymme fortsatt fulltecknat, vilket betyder att mer kostsamma investeringar i exempelvis svepelektronmikroskop, susceptibilitetsmätare, såg för mindre prov eller utrustning för att tillverka polerprover fick utebli. Sådana behov av investeringar kvarstår därmed framöver.

Slutsatser och rekommendationer

Den målgruppsundersökning som genomfördes av SGU under 2024 och det tidigare regeringsuppdraget (Ingvald 2017) visar på att Mineralinformationskontoret fungerar som ett kunskapsnav. Genom att samla, förvalta och tillgängliggöra grundläggande geologisk information, bland annat från företagens prospekteringsinsatser, skapar kontoret en samlad kunskapsbas som efterfrågas av såväl företag som forskning och myndigheter. Denna funktion bidrar till att minska informationsbrist och öka nyttjandet av befintlig information samt förbättra beslutsunderlag.

Ett kunskapsnav i en region förväntas bidra till positiva spridningseffekter. Ett kunskapsnav kan attrahera företag, forskningsaktörer och investeringar, samtidigt som det skapar förutsättningar för ökad samverkan och kunskapsutbyte mellan olika aktörer. Detta kan i sin tur stimulera innovation, effektivisera verksamheter och bidra till regional tillväxt. Om kapaciteten i kunskapsnavet byggs ut förstärks dessa effekter ytterligare. En ökad kapacitet möjliggör att mer geologisk information kan tas emot, förvaltas och tillgängliggöras, vilket ökar nyttan för befintliga aktörer och kan attrahera nya. På sikt kan detta bidra till ökad ekonomisk aktivitet, fler etableringar och en starkare regional kunskapsmiljö. Det bör noteras att det inte är ovanligt att

prospekteringsbolag redan idag väljer att etablera sig i Malå, tack vare informationen och servicen som Mineralinformationskontoret erbjuder.

Bedömningen i denna delrapportering är att det inte är någon enskild del av verksamheten som ensamt kan pekas ut som avgörande för nyindustrialiseringen i Västerbottens och Norrbottens län. I stället är det den samlade funktionen att tillhandahålla och långsiktigt förvalta samlingar och information vid kontoret som utgör en viktig grund för en hållbar och kunskapsbaserad utveckling av mineralsektorn. I slutrapporteringen år 2027 kan det dock finnas anledning att särskilt lyfta fram någon specifik aktivitet eller funktion, då insatserna kommer att kunna följas upp och utvärderas under ytterligare ett års tid. Det bör poängteras att en förutsättning för att kunna agera som kunskapsnav är att eventuell förstärkning i Malå inte bygger på en omfördelning eller omprioritering av SGU:s befintliga verksamhet. Myndighetens övriga uppdrag såsom kartering eller forskningsfinansiering utgör viktiga delar av den nationella kunskapsförsörjningen och är av stor betydelse för mineralsektorn. Dessa verksamheter utgör samtidigt en förutsättning för det informationsinnehåll som Mineralinformationskontoret kan tillhandahålla.

Även om helheten är avgörande, är enskilda insatser av stor betydelse för att upprätthålla och vidareutveckla verksamheten. Exempelvis bedöms 2025 års satsningar på arbetsmiljö och underhåll utgöra en grundläggande förutsättning för att långsiktigt kunna säkerställa tillhandahållandet och förvaltningen av samlingarna. Dessa åtgärder bidrar till att bevara materialets kvalitet, säkerställa en trygg och ändamålsenlig arbetsmiljö samt möjliggöra fortsatt tillgänglighet till informationen. Åtgärderna är viktiga för att upprätthålla Mineralinformationskontorets funktion som kunskapsnav över tid. Hinderanalysen visar på att SGU har en viktig funktion såsom kunskapsmyndighet som samlar in, förvaltar och tillgängliggör geologisk information och informerar om mineralsektorn där det kan finnas målkonflikter. Därför bedöms även dialogen med lokalsamhället vara av stor betydelse för nyindustrialiseringen i Västerbottens och Norrbottens län. De kontakter och dialoger som förs med intressenter, exempelvis genom SKR, kan på sikt bidra till ökad kunskap och förståelse för gruv- och mineralnäringens förutsättningar, betydelse och utveckling. Detta kan i sin tur skapa bättre förutsättningar för välgrundade beslut inom samhällsplanering, stärka samverkan mellan olika aktörer och bidra till en mer långsiktigt hållbar regional utveckling.

För att fullt ut kunna fungera som kunskapsnav krävs också god kapacitet att tillhandahålla såväl digital information som fysiskt material, liksom tillgång till personal med relevant expertis. Det handlar både om kompetens för att stödja användare i arbetet med materialet och om geologisk sakkunskap, exempelvis om Sveriges geologiska förutsättningar och olika typer av mineraliseringar. I och med att personalstyrkan utökades under 2024, och att det i nuläget saknas utrymme för ytterligare rekryteringar, har prioriteringarna under 2025 i stället inriktats på åtgärder och investeringar som stärker tillgängliggörandet av digitalt och fysiskt material. Särskild vikt har lagts vid att förbättra möjligheterna att undersöka och analysera materialet på plats, med målsättningen att effektivisera arbetet för besökare.

De satsningar som utförts under året 2025 innebär att Mineralinformationskontoret inom kort kommer att kunna erbjuda bland annat:

- Möjligheter till lån av analysinstrument.
- Lån av flertalet olika verktyg (stereolupp, UV-lampor, etc) för kartering av borrhärdar och studier av stuffer.
- Större mängd material att studera i form av stuffer.
- Fotografier på borrhärdar.
- God arbetsmiljö vid arbete i SGU:s lokaler.
- Framtidssäkring av arkivmaterial.
- Ökad andel digitaliserat samt kvalitetskontrollerat arkivmaterial.

- Möjlighet att studera SGU:s geologiska stuffer med bäring på mineralresurser.
- Arbetsplatser utanför dokumentarkivet för studier av stuffer och kunskapsunderlag.
- Ytterligare ett loggningsrum för borrhälsdata.

År 2025 förbrukades inte de budgeterade medlen för satsningen. Den största påverkande faktorn var osäkerheten kring möjligheten att tillsvidareanställa samt kring investeringar. Fortsatt anställningsprövning rådde under 2025 och myndigheten avvaktade med fortsatta investeringar efter första kvartalsuppföljningen för att sedan införa ett stopp för investeringar vid andra tertialsuppföljningen. En omställning genomfördes för inköp av varor av mindre värde samt förbrukningsvaror inom uppdraget. I tidigare regeringsrapport (Ingvald 2017) så lyftes behovet av tillsvidareanställning av tre geotekniker, tre geologer, två systemerare och en kommunikatör, utöver den befintliga personalen på nio personer. Jämförelsevis så har fyra nya resurser kunnat anställas (två geologer och två arkivassistenter), viktas man därtill in att en ersättningsrekrytering uteblivit så är antalet heltidsekvivalenter enbart tre jämfört satsningens början. Antalet tillsvidareanställda vid Mineralinformationskontoret är vid 2025 års slut därför åtta. Att fyra tidsbegränsade anställningar har säkrats under halva 2025 och även under hela året 2026 är en nyckel till att lyckas genomföra uppdraget. Dock så pekar behovet även fortsättningsvis på en långtidssatsning och förstärkning av antalet tillsvidareanställda på Mineralinformationskontoret för att kunna upprätthålla en hög servicenivå samtidigt med ett ökat utbud av geologiskt material och analysinstrument.

Referenser

- Ingvald, E., 2017: Rapportering av regeringsuppdrag: Mineralinformationskontoret i Malå, Förslag till expansion och utveckling. RR 2017:08, Sveriges geologiska undersökning. Diarie-nr: 21-2925/2016
- SGU, 2025: Bergverksstatistik 2024. *Periodisk publikation 2025:1*, Sveriges geologiska undersökning. ISSN 0283-2038.
- SGU, 2026: *Intervjustudie – Regelförenkling och upplevda hinder kring etablering inom mineralnäringen*, Konsultrapport 12, Sveriges geologiska undersökning.
- Lindeberg, C., Liljenstolpe, C., & Carreman, C., 2026: Slutrapportering av regeringsuppdrag. Uppdrag att förenkla regelverk. RR 2026:02, Sveriges geologiska undersökning. Diarie-nr: 11-1844/2024 (KN2024/01546).
- Liljenstolpe, C. & Lundqvist, L., 2026: Slutrapportering av regeringsuppdrag. Uppföljning av SGU:s näringslivsfrämjande uppdrag. RR 2026:03, Sveriges geologiska undersökning. Diarie-nr: 21-2959/2023 (KN2023/04612)

Bilaga 1. Målgruppsundersökning

Målgruppsundersökning Mineralinformationskontoret i Malå

Webbenkät - Augusti-september 2024

Birgitta Halvarsson

2024-09-25

Syfte och metod

Målgrupp

- Prospektörer, forskare och personer från kommuner, myndigheter

Syfte

- Få underlag för att Malå-kontoret ska bli bättre på att möta målgruppens behov. Vilka förbättringar och investeringar i ny utrustning ska prioriteras.

Metod: Undersökningar i två steg:

- Kvalitativ undersökning – djupintervjuer med tre prospektörer
Gav underlag för hur enkäten ska utformas, vilka frågor, svarsalternativ ska vara med
- Kvantitativ undersökning genom webbenkät

Urval och antal genomförda intervjuer, kvantitativ undersökning

Urvalsram - utskick

- Prenumeranter till Exploration Newsletter
Rensade bort personer som vi kunde identifiera att de ej ingick i målgruppen
- Utskick till: 1 535 personer:
- E-postadresser som ej fungerade: 390 st (adressen ej giltig), 270 st (kom inte fram)
- **Antal som fått enkäten: 875 st**

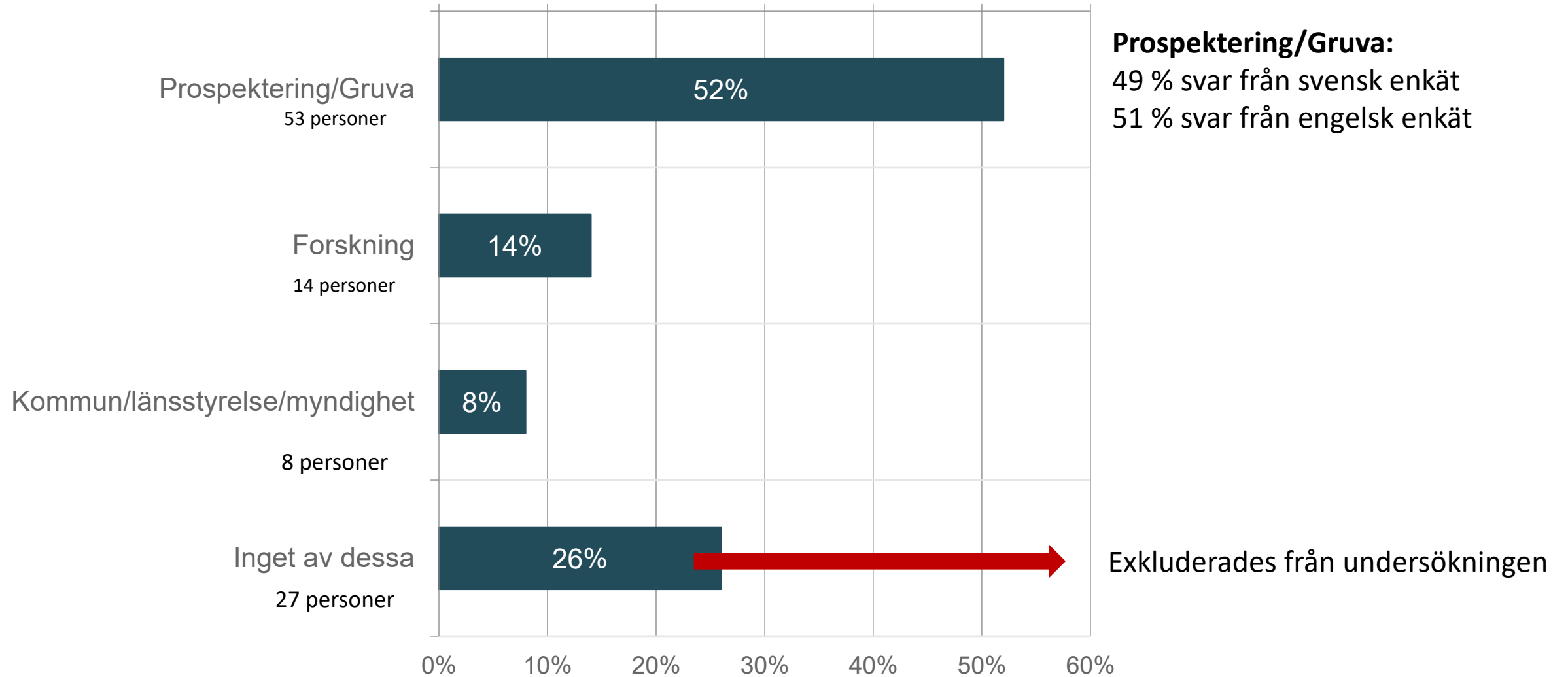
Genomförda intervjuer:

- Antal som tagit del av enkäten 102 st, varav 12 kom via webblänk som spreds via SGU:s sida på LinkedIn
- **Totalt genomförda intervjuer: 75 st, ingick i målgruppen**

Period för datainsamling: 22/8 – 12/9

Inom vilken av följande sektorer arbetar du inom?

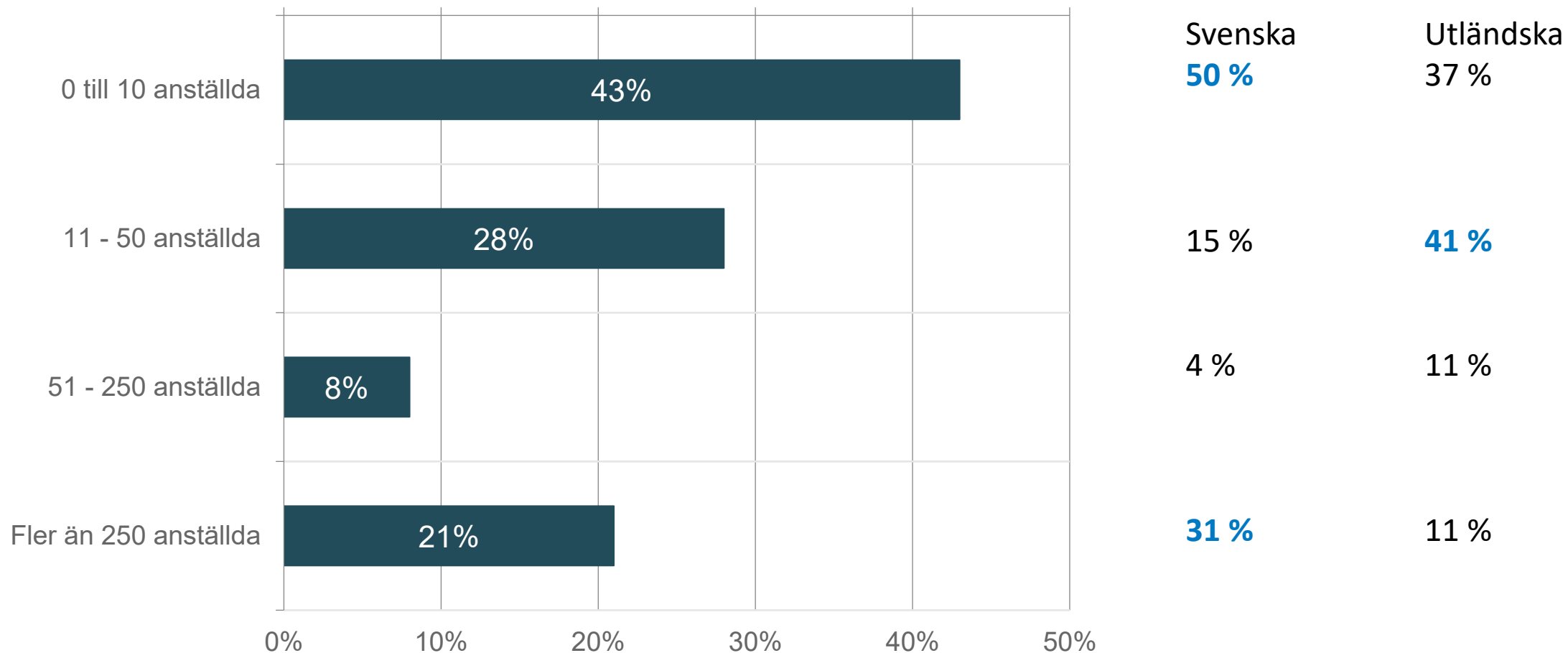
Antal svar: 102

Till personer som arbetar inom prospektering/gruva:

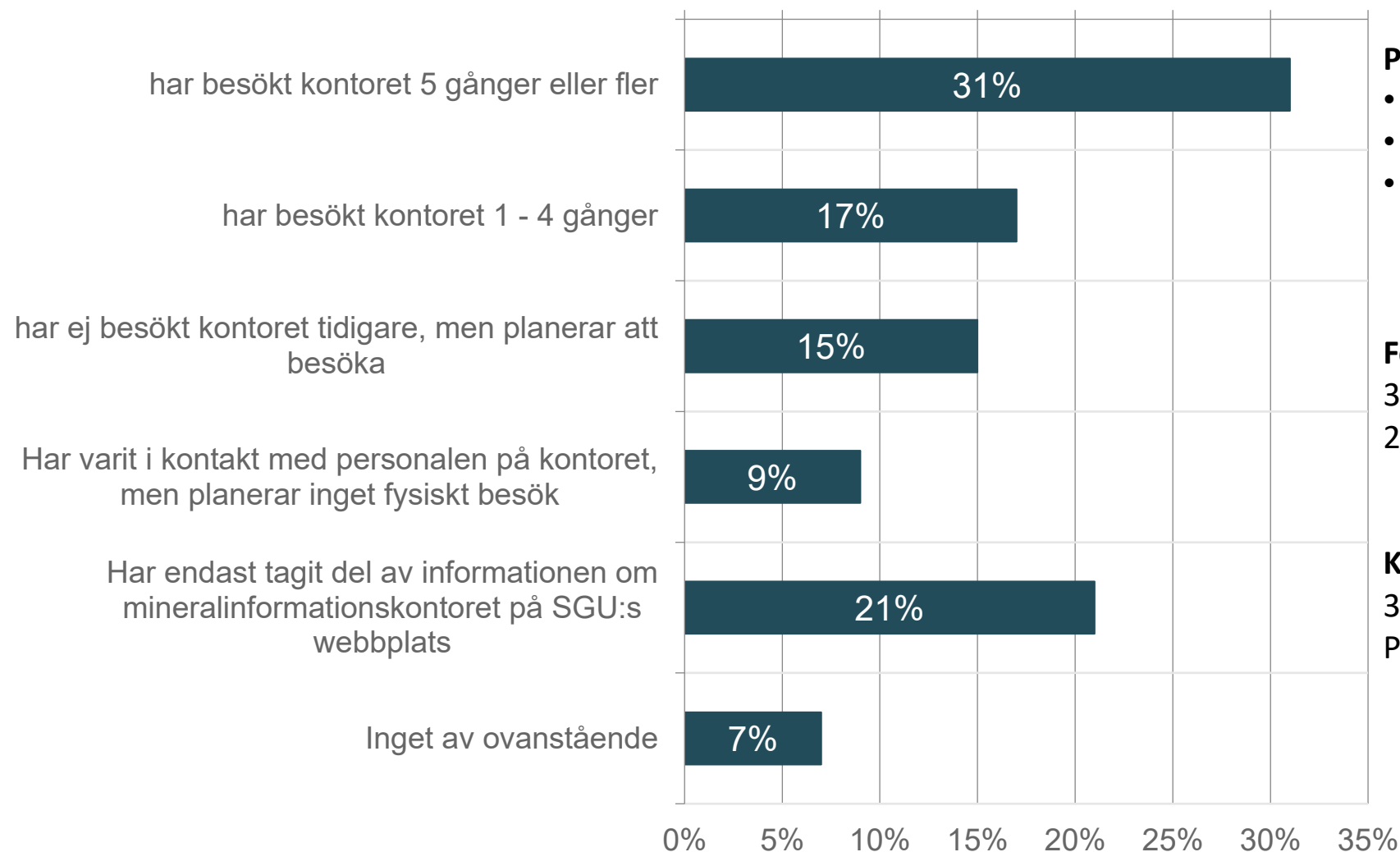
Ungefär hur många anställda har företaget du är anställd hos?

Antal svar: 53 inom prospektering/gruvnäring

Hur stor erfarenhet av SGU:s mineralinformationskontor i Malå har du?

Antal svar: 75

Prospektering/gruva:

- 55 % har besökt kontoret, minst 1 gång
- 15 % planerar att besöka
- 21% har endast besökt MINKO:s webbplats

Forskning:

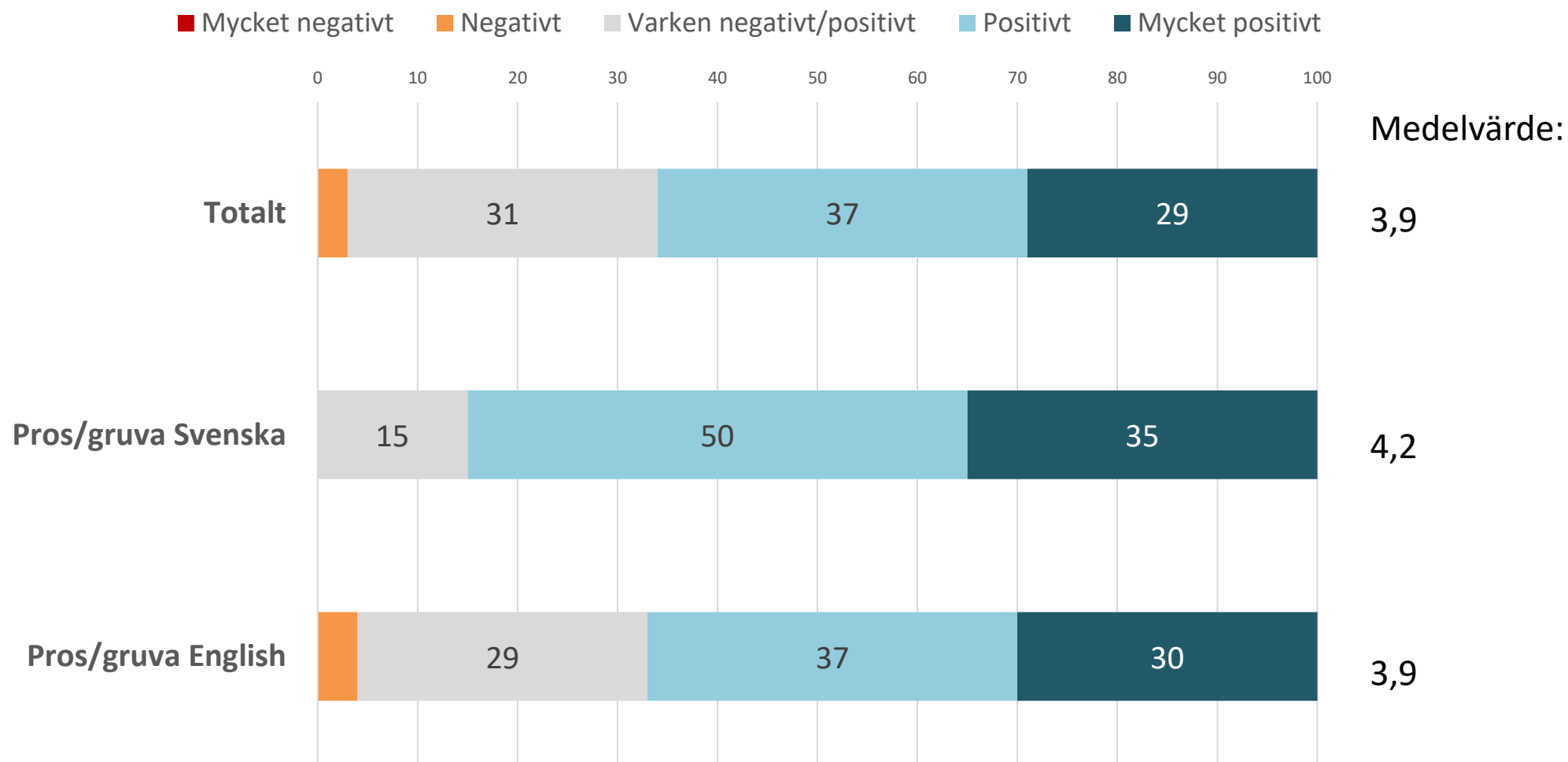
36 % har besökt kontoret minst 1 gång
22 % har varit i kontakt med personalen

Kommuner/länsstyrl./myndighet

37 % har endast tagit del av information
På MINKO:s webbplats

Vad är ditt samlade intryck av SGU:s mineralinformationskontor i Malå?

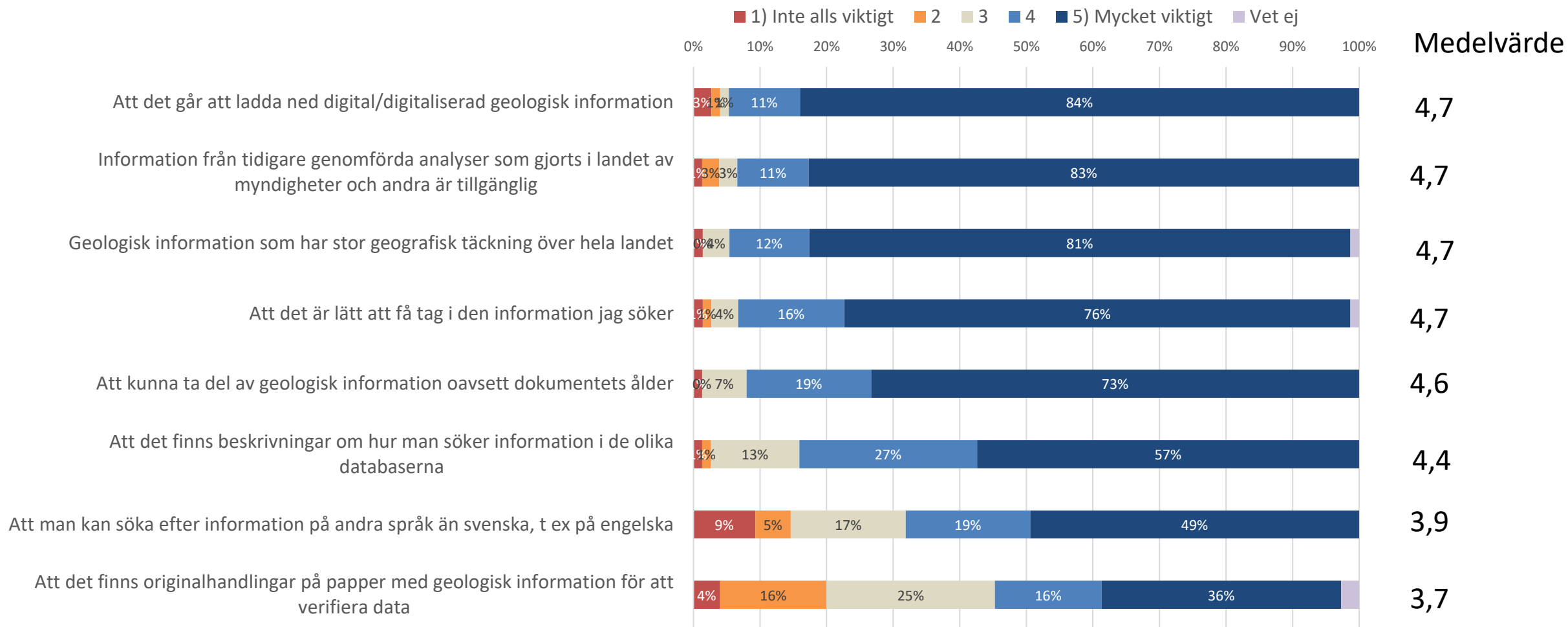
Antal svar: 75

Hur viktigt är det för dig att ett nationellt mineralinformationskontor erbjuder följande?

Skala 1 - 5, 1 = inte alls viktigt, 5 = Mycket viktigt

Antal svar: 75

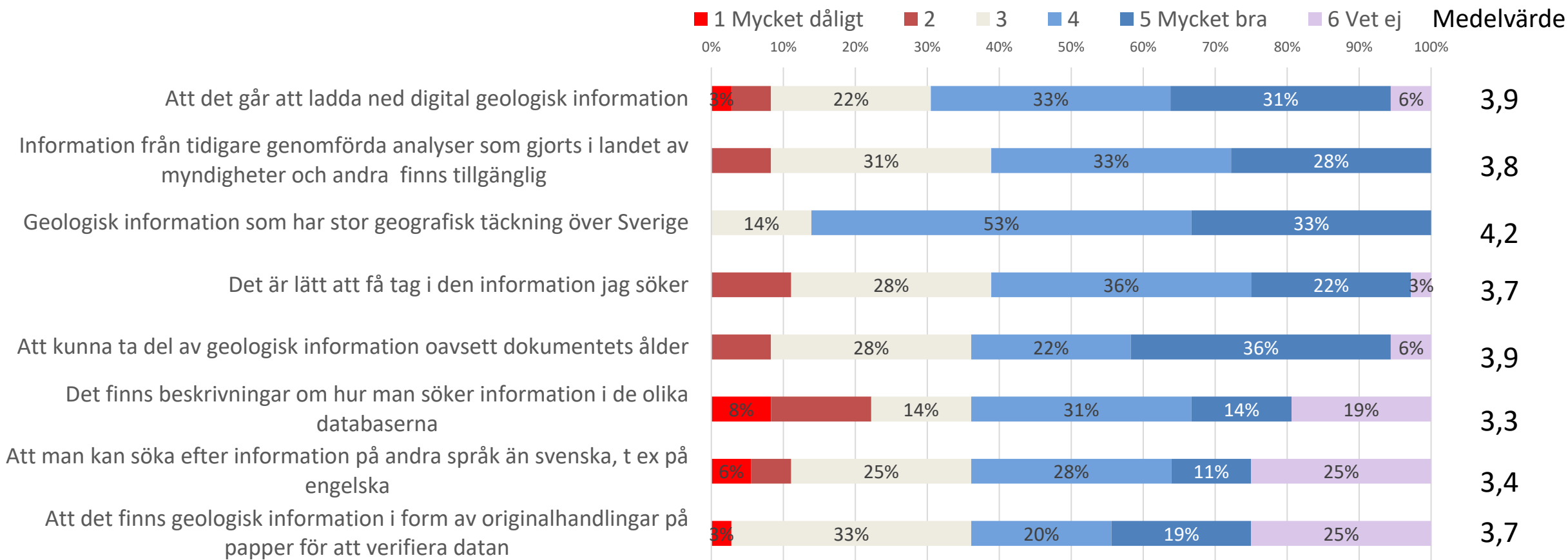

GEOLOGISK INFORMATION

Vilken betyg vill du ge SGU och dess Mineralinformationskontor på dessa egenskaper?

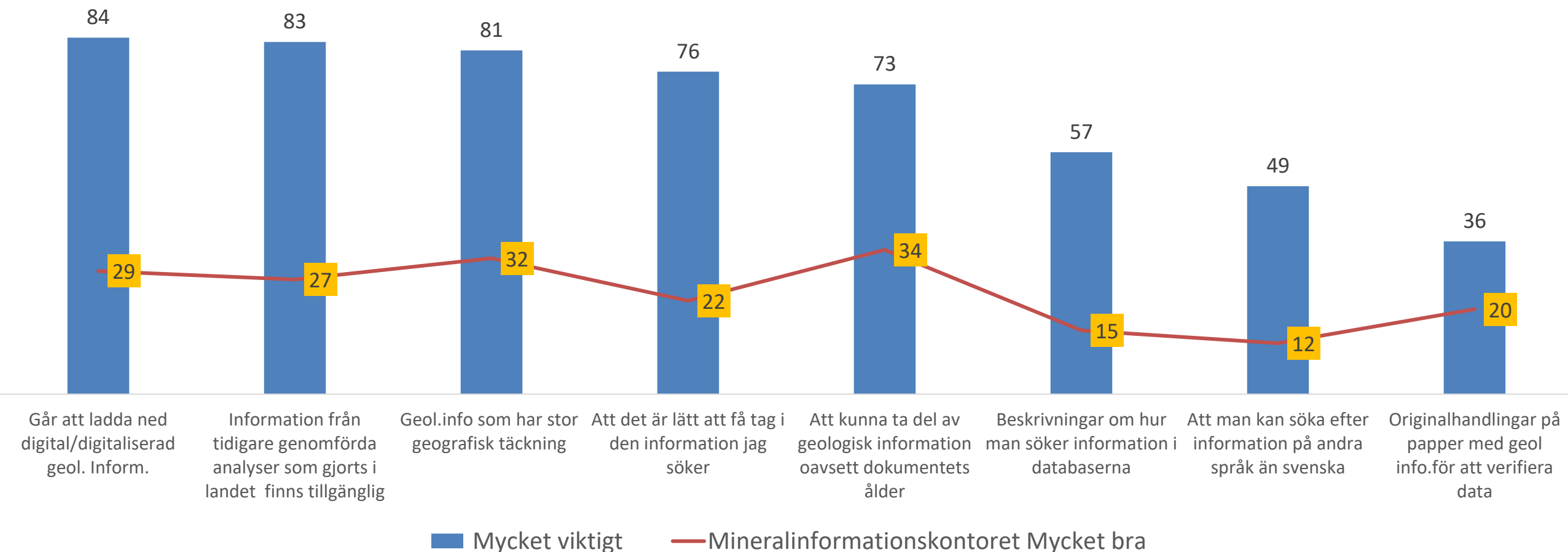
Skala 1 - 5, 1= Mycket dåligt, 5= Mycket bra

Antal svar: 36, de som har besökt mineralinformationskontoret

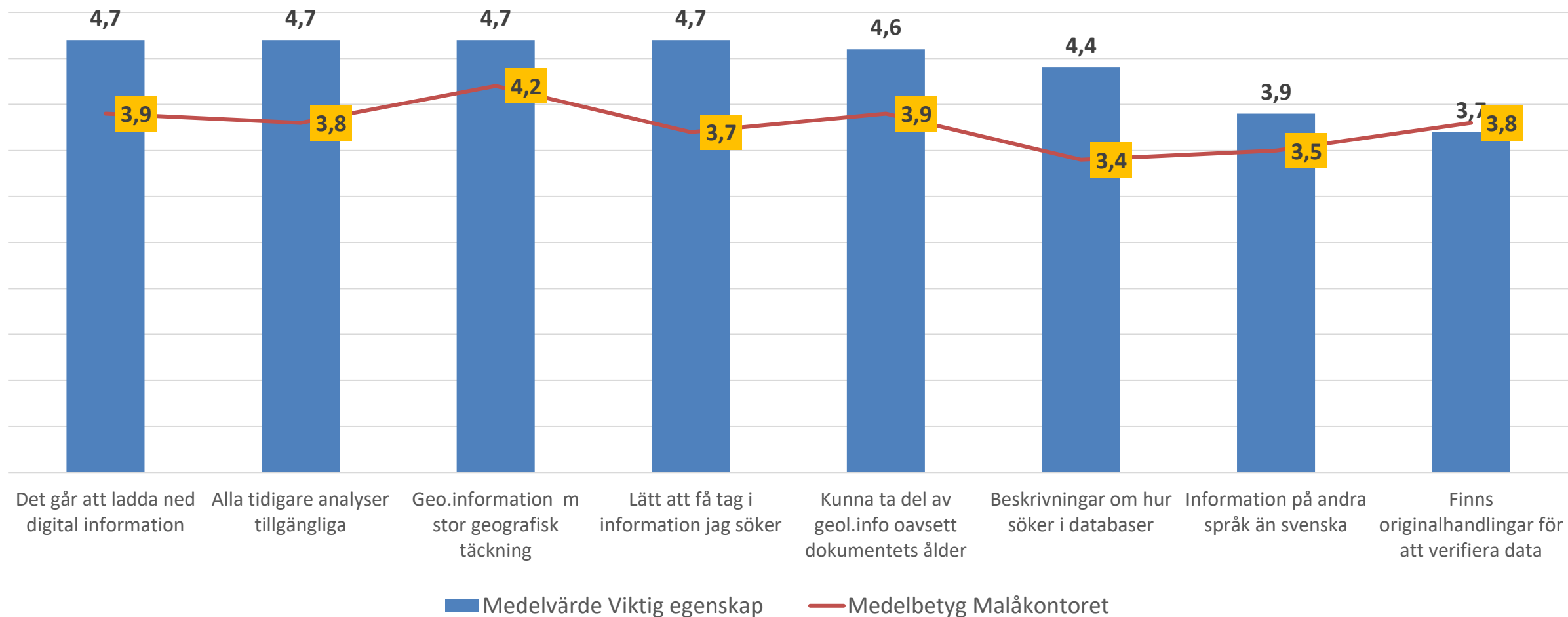
Analys – Behovsuppfyllelse

Andel som tycker egenskapen är **mycket viktig** jämfört med andel som ger Mineralinformationskontoret **betyget mycket bra**

Analys – Behovsuppfyllelse

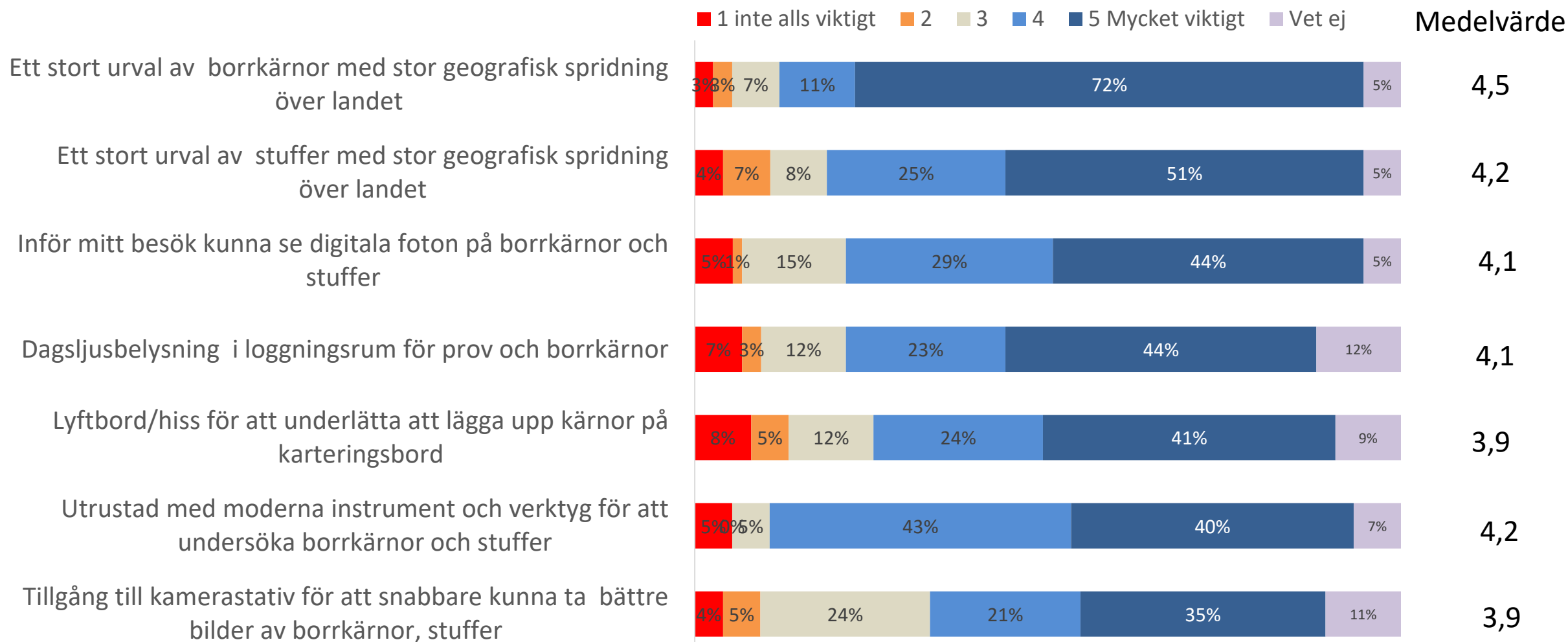
Medelvärde – hur viktig (1-5) egenskapen är jämfört med medelbetyget (1-5) för Mineralinformationskontoret

FACILITETER FÖR ATT UNDERSÖKA BORRKÄRNOR, STUFFER

Hur viktigt är det för dig att ett nationellt mineralinformationskontor erbjuder följande för att undersöka borrhärdar och stuffer? 1 = inte alls viktigt, 5 = Mycket viktigt

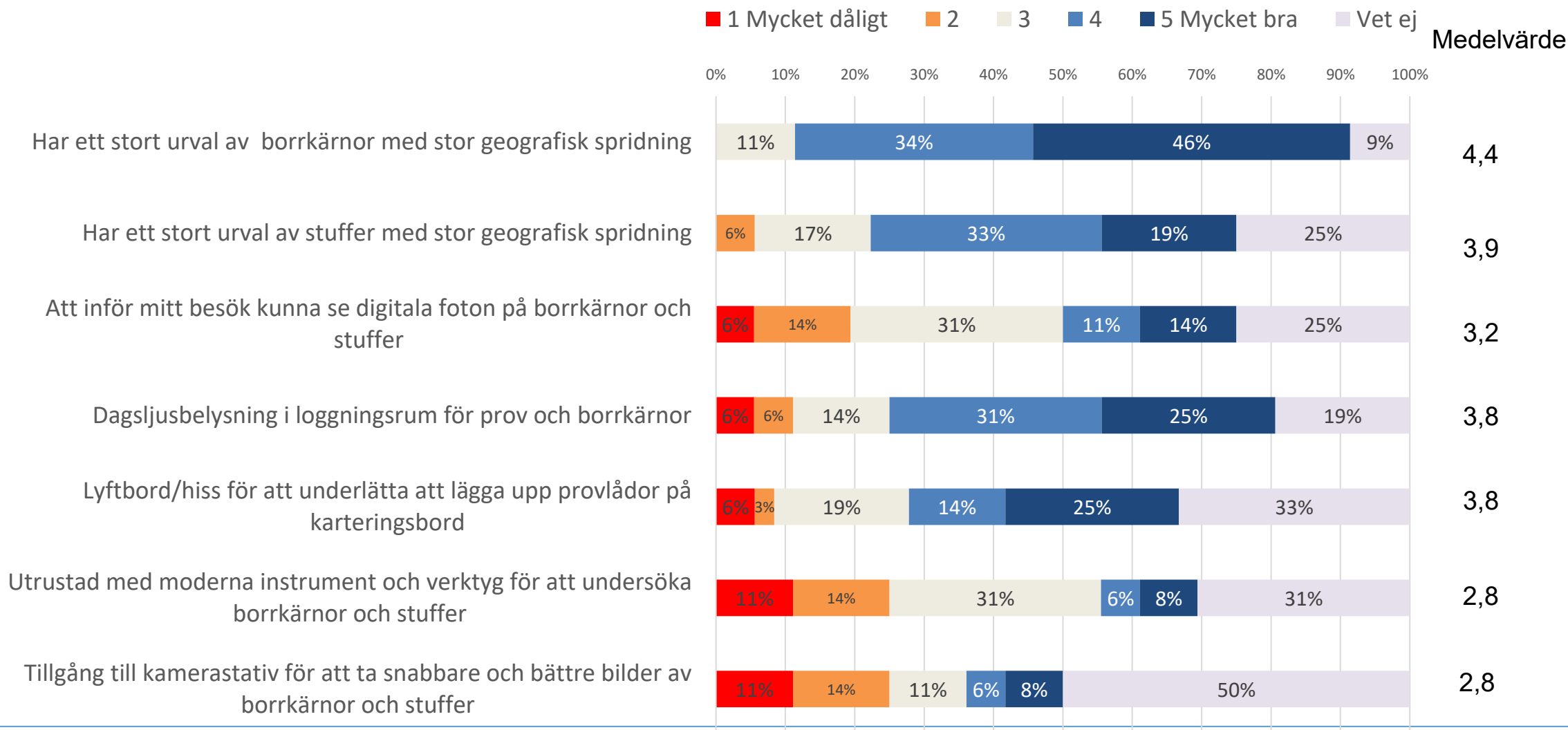
Antal svar: 75

FACILITETER FÖR ATT UNDERSÖKA BORRKÄRNOR, STUFFER

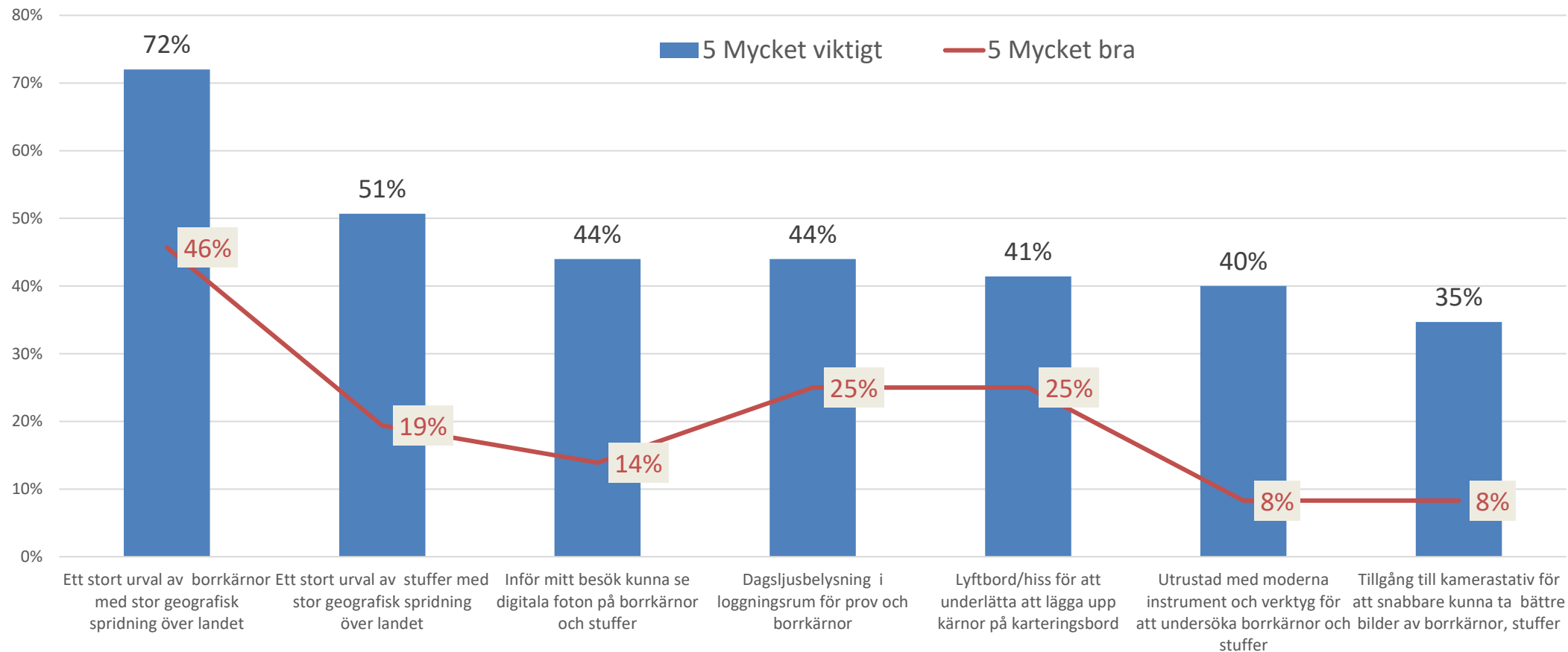
Vilket betyg 1 - 5, vill du ge SGU:s mineralinformationskontor för att undersöka borrhärdar och stuffer?

Antal svar: 36, de som har besökt kontoret

Analys – Behovsuppfyllelse

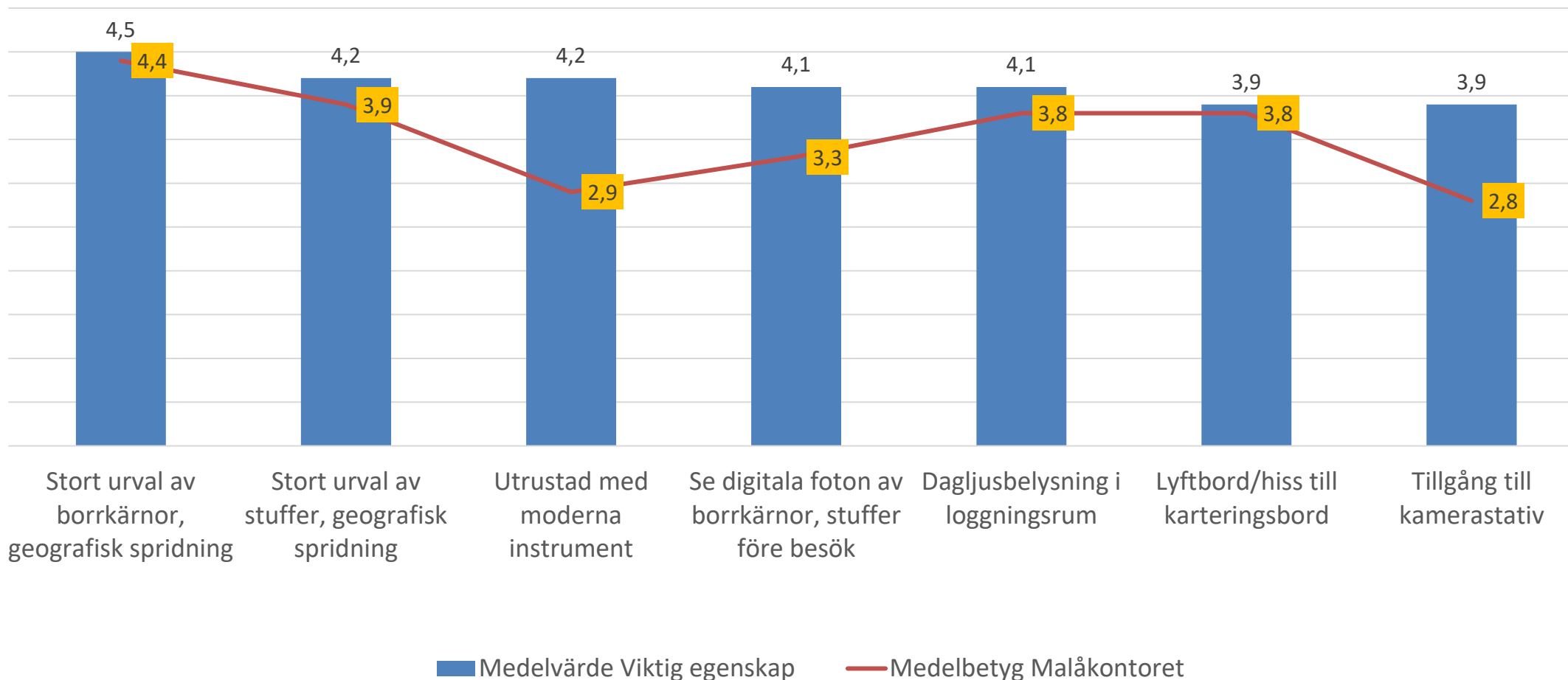
Andel som svarar att egenskapen är **Mycket viktigt** jämfört med andelen som tycker att Mineralinformationskontoret är **Mycket bra** på egenskapen bra

FACILITETER FÖR ATT UNDERSÖKA BORRKÄRNOR, STUFFER

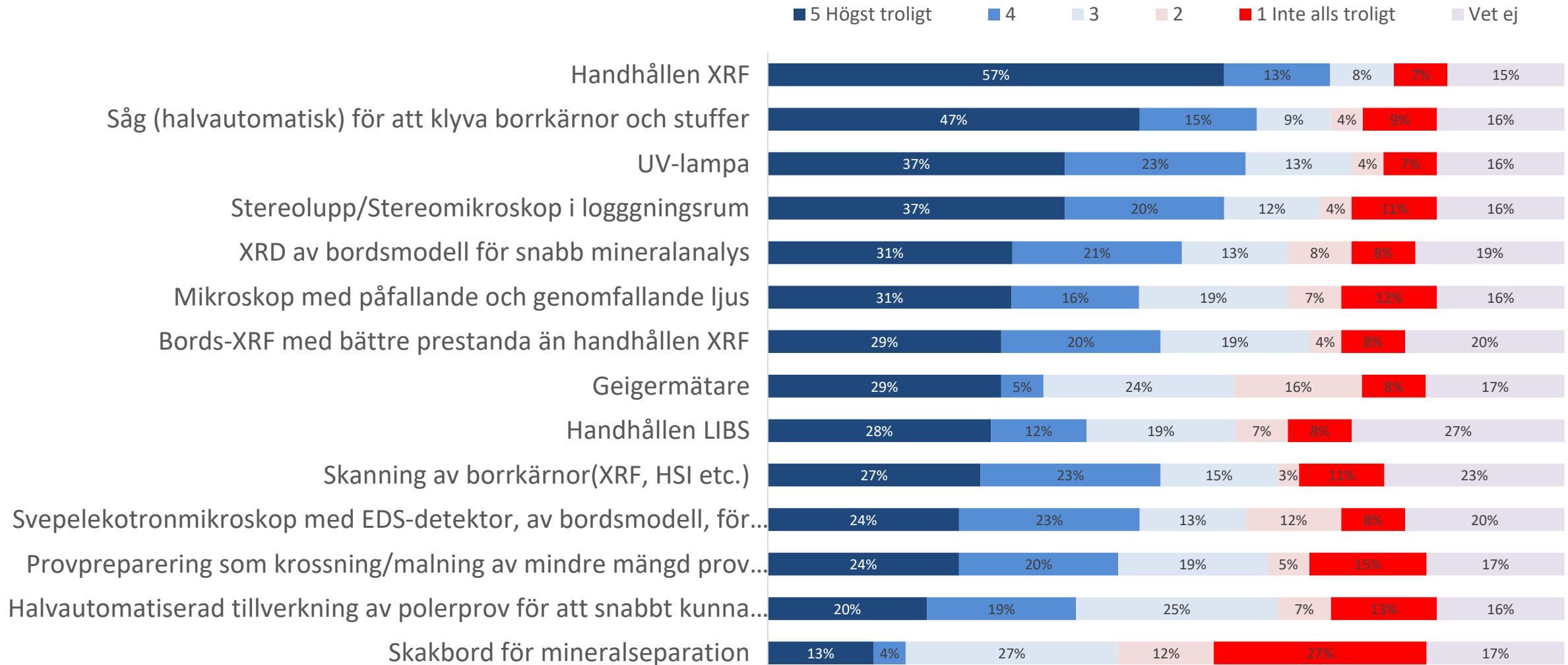
Analys – Behovsuppfyllelse

Medelvärde – hur viktig (1-5) egenskapen är jämfört med medelbetyget (1-5) för Mineralinformationskontoret

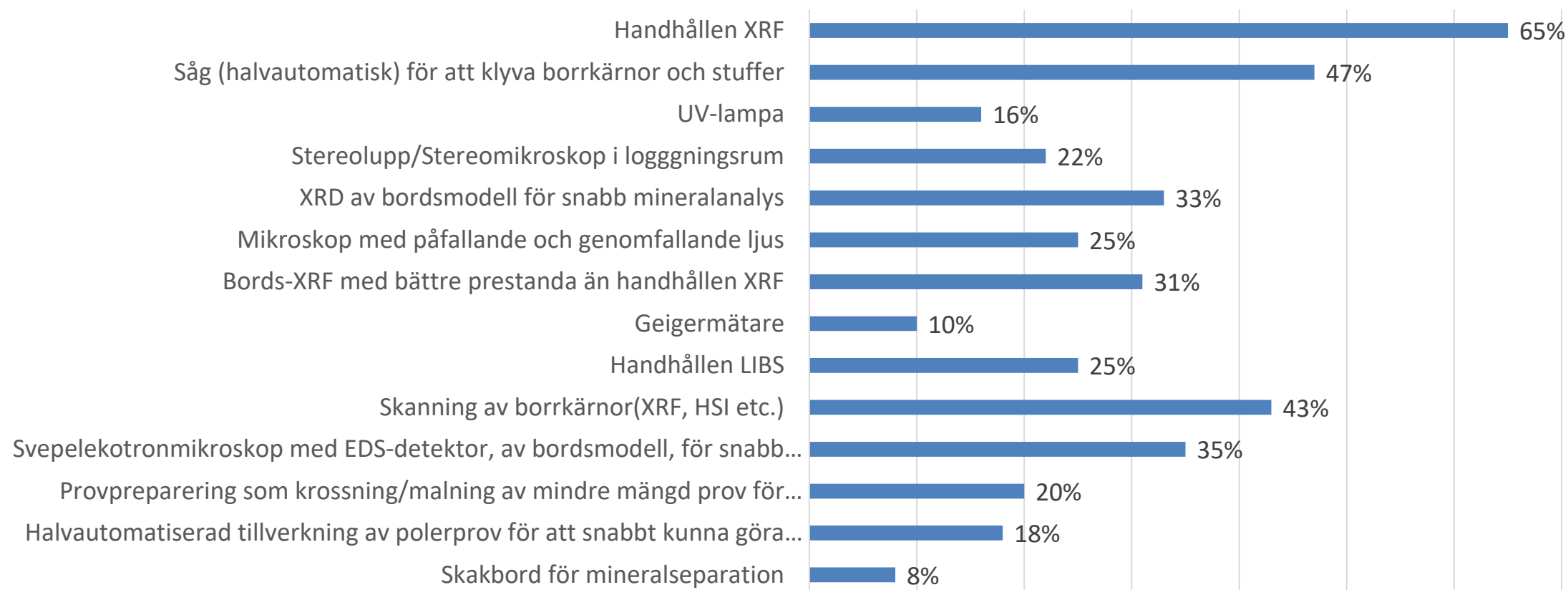
INTRESSE FÖR MER AVANCERADE/MODERNARE INSTRUMENT

Hur troligt är det att du skulle använda dessa instrument för att undersöka borrhärdar och prov om de var tillgängliga vid SGU:s mineralinformationskontor?

För vilka instrument skulle du kunna betala en något högre avgift/dag för att få tillgång till?

Frågan endast ställd för de instrument man svarat att man troligen skulle använda (alternativ 5. Högst troligt/ alternativ 4 (Ganska troligt))

INTRESSE FÖR MER AVANCERADE/MODERNARE INSTRUMENT

Metod för skanning av borrhälor som man har intresse för:

Fritextsvar

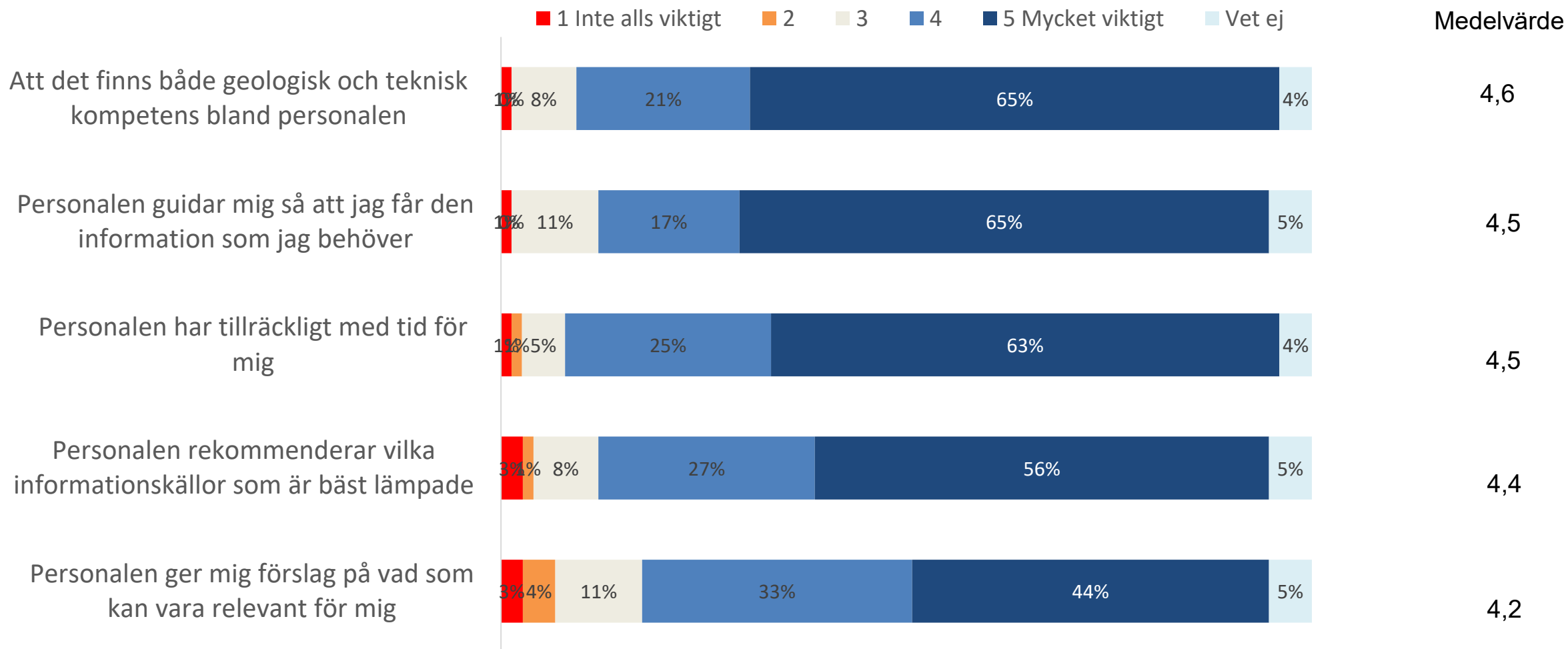
- **XRF, 13 st**
- **Hyperspectral/HSI: 10 st**

+ Enstaka svar för

- FCC
- LIBS
- XCT
- Orexplore
- SWIR
- Laser
- UV
- Geigermätare
- Tomografi/XRT

PERSONALENS BETYDELSE

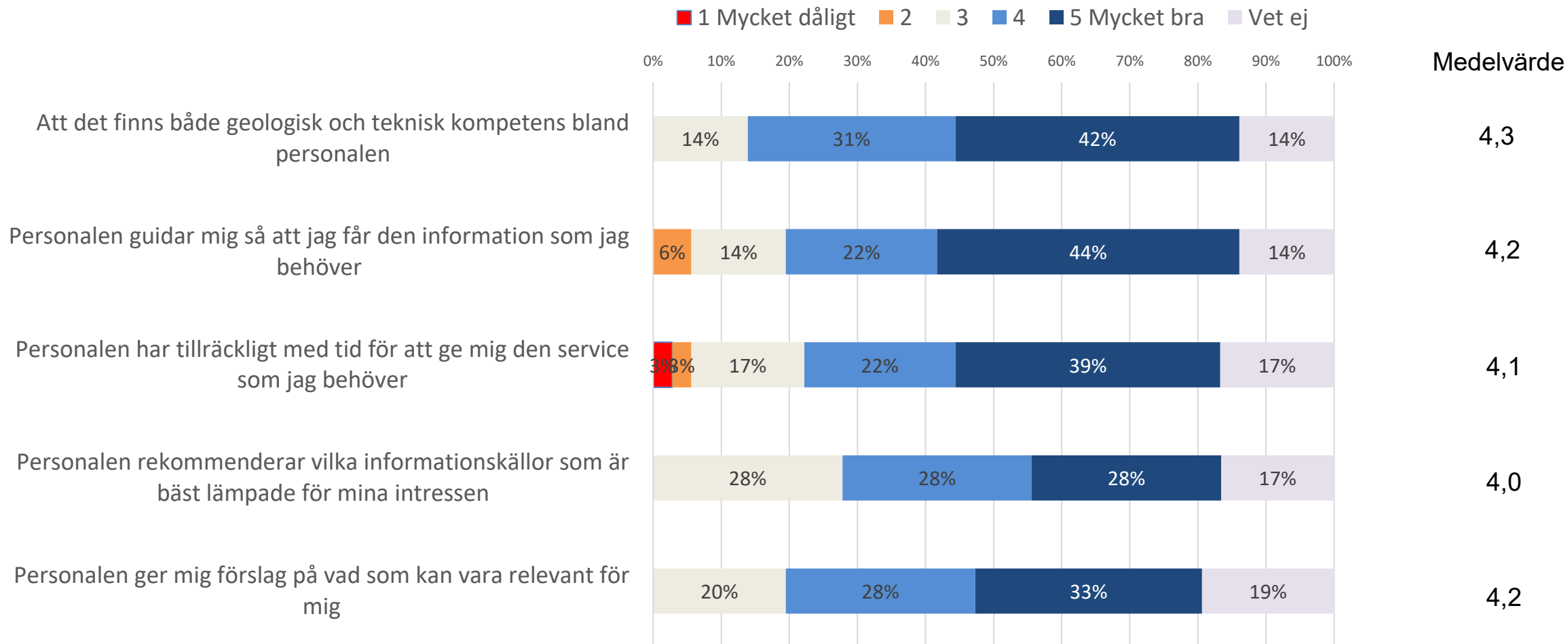
Hur viktigt är det att personalen på ett nationellt mineralinformationskontor har följande egenskaper?

PERSONALENS BETYDELSE

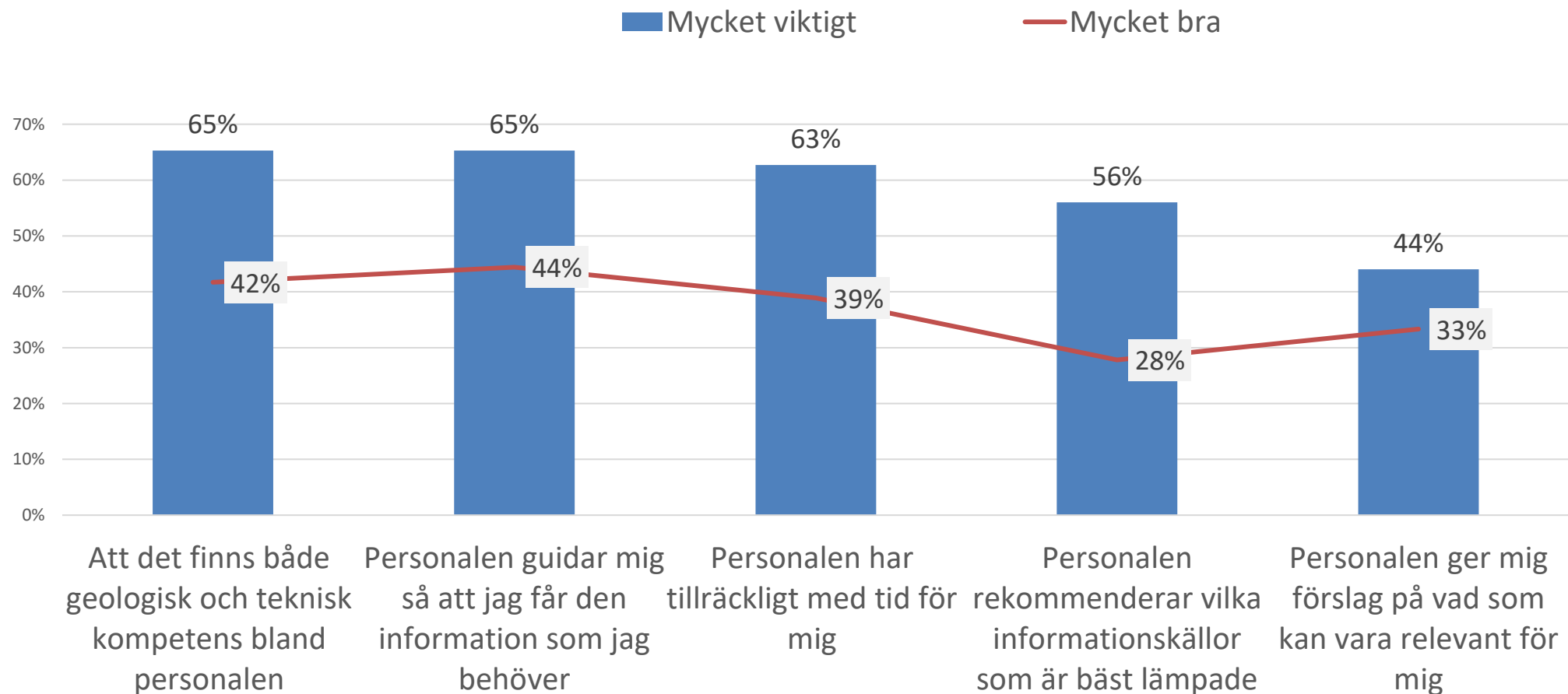
Vilket betyg, 1 - 5, vill du ge SGU:s mineralinformationskontor på följande egenskaper?

Antal svar: 36, de som har besökt Mineralinformationskontoret

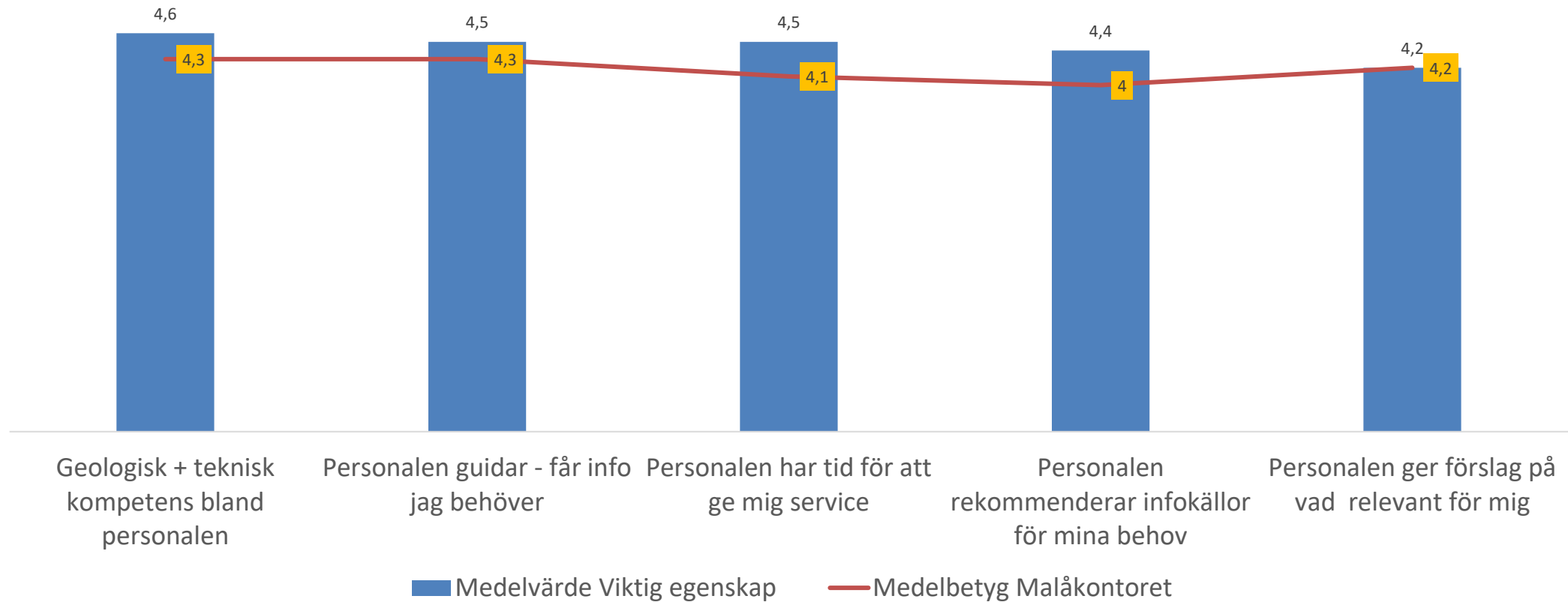
Analys: Behovsuppfyllelse

Andel som svarar att egenskapen är Mycket viktigt jämfört med andelen som tycker att Mineralinformationskontoret är Mycket bra på egenskapen bra

Analys: Behovsuppfyllelse

Medelvärde – hur viktig (1-5) egenskapen är jämfört med medelbetyget (1-5) för Mineralinformationskontoret

Finns det ytterligare viktiga egenskaper hos personalen?

KOMPETENS

- have mapped extensively and/or understand the geology very well
- It is very important for the staff to have Chemical expertise in addition to Geological and technical expertise.
- Experience in mining and metallurgy
- Good understanding of the exploration industry and how we work. Don't need to be an expert though.
- I just visited Malå, and the staff there provided me with the best knowledge and help for my studies. Many thanks for that
- **Kännedom om materialet i arkiven.** Att kunskapen om de historiska data förs vidare nu när tidigare personal går i pension eller annars slutar. Gäller såväl digital, dokument som fysisk information.

SERVICE

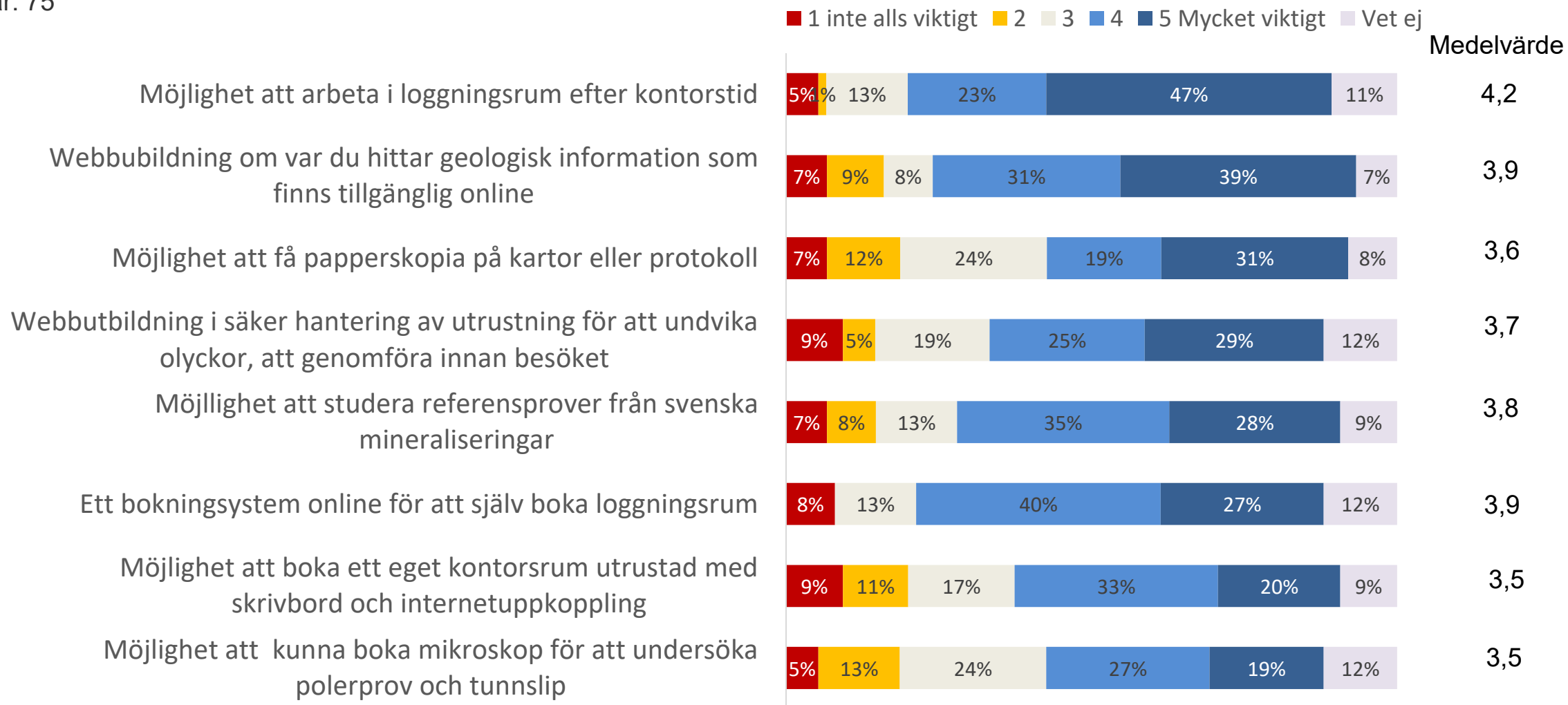
- **Att personalen kan hjälpa att ta fram material, borrhärdar och stuffer.** Att de kan köra truck för att lyfta ner borrhärdspallar som står högt upp.
- I find the staff on site to be great and very helpful.
- The staff at the core archive are the survey's greatest asset, and every effort should be made to support the Mala office. The service it provides is vital to continued investment by international exploration and mining companies in Sweden
- Find information on who should be contacted for specific topics

TREVLIGA/VÄNLIGA

- Att de är trevliga att fika med
- Pleasant, polite and friendly service.

Hur viktigt är det för dig att ett nationellt mineralinformationskontor erbjuder följande?

Antal svar: 75

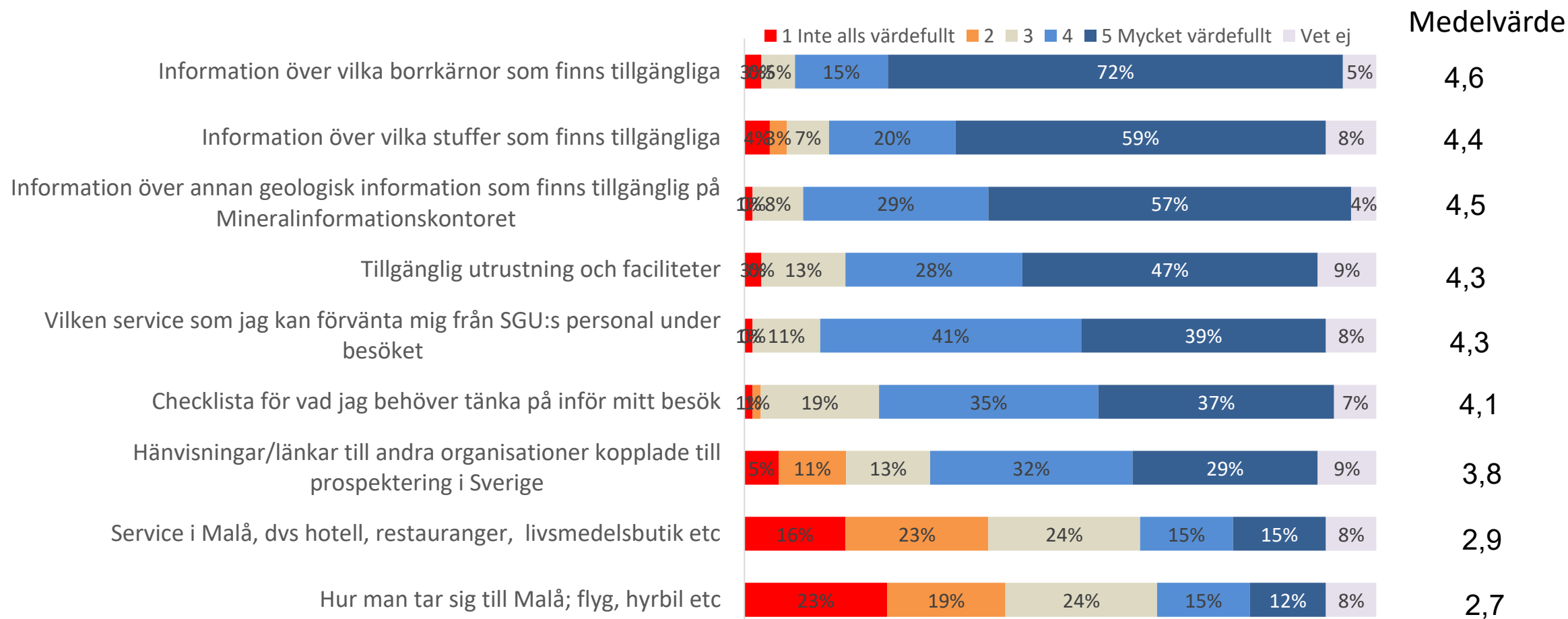

Mer som man vill att ett nationellt mineralinformationskontor ska erbjuda:

- **Feedbackfunktion** för när man hittar fel i era data.
- **Clean logging facilities with modern furniture and equipment.** The logging rooms are currently disgusting, dirty and the furniture is old and broken. Rarely is there a bucket and brush even available at a bare minimum.
For 1000kr/day I'd expect much more. The SGU facilities in Malå pale in comparison to that in Løkken, Norway.
- **I think it is important to establish/enforce rules of use of the facilities.** For example, to clean up after use etc, but this goes hand in hand with improvement of the facilities - new/better furniture, recycling bins, new equipment etc. Once the upgrade is completed, then new procedures and code of conduct should be implemented and enforced.
- Maps, data and advice are the main things.
- Temadagar, direktsända debatter mellan geologer vars åsikter skiljer sig åt.
- Logging equipment.
- Support for accommodation. The hotel is quite expensive for long term visits.
- Oklart om webbutbildningar kommer att räcka för att undvika misstag och olyckor.
- Information on standards and procedures used to collect and document geological data and analyses.

Hur värdefullt är det för dig att följande information om Mineralinformationskontoret finns på SGU:s webbplats?

Antal svar: 75

Annan information om Mineralinformationskontoret på sgu.se

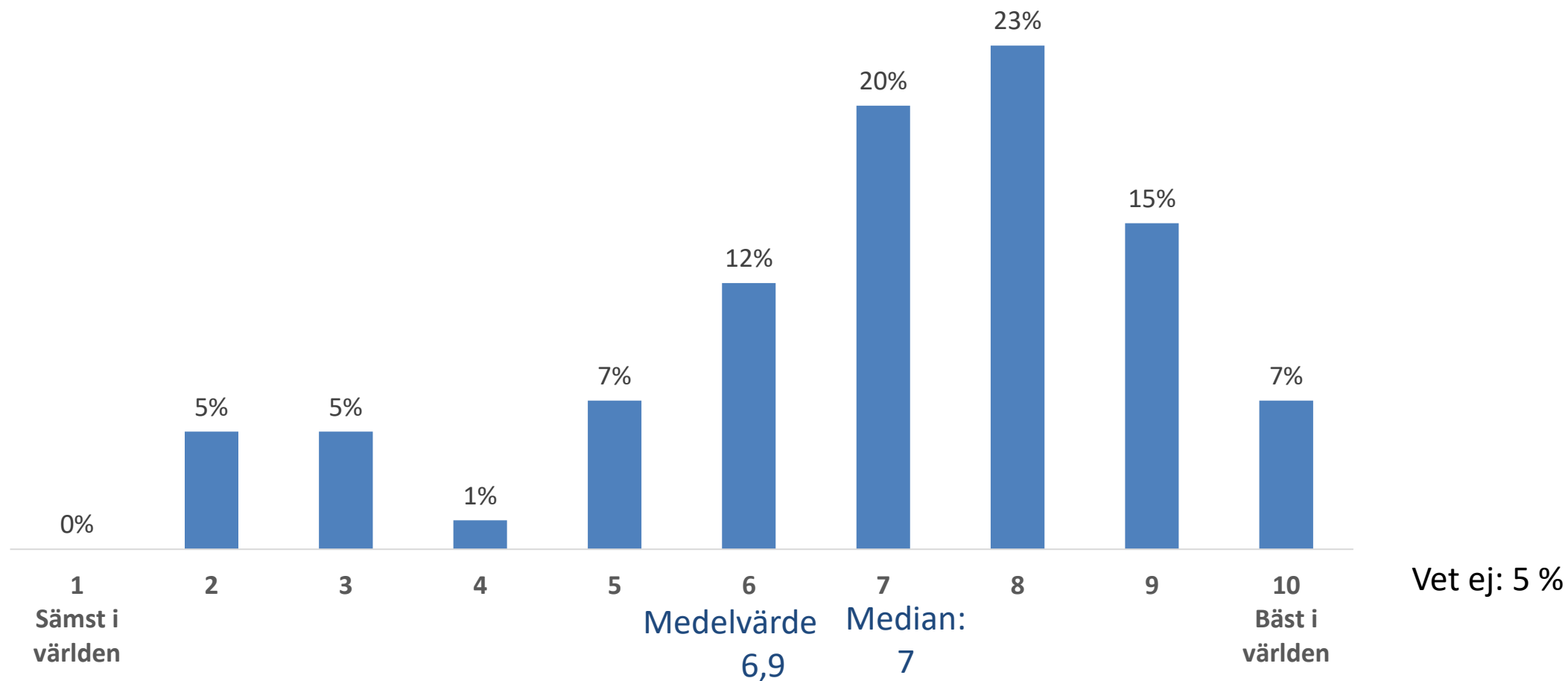
- You need a better online geology platform and better geological mapping data. The best geological mapping data and online platform that i've found worldwide is: <https://minview.geoscience.nsw.gov.au/>
- Så mycket information som möjligt tillgänglig online (via geolagret) och det som inte finns online skulle gärna få visas i geolagret med en notis om var informationen finns.
- Lista på borrhningar som skett där borrhöretaget fortfarande har ensamrätt på borrhkärnorna/analysinformationen samt datum när de inkommer till SGU.
- How to use spatial data through interface services
- Hours and days of operation
- Facility and staff contact numbers
- Länk till felanmälan, öppettider, priser för inbokning.
- It would be good to establish a geo forum where industry and survey and Academia meets in Mala

Hur attraktivt är Sverige som prospekteringsland

ATTRAKTIVT PROSPEKTERINGSLAND

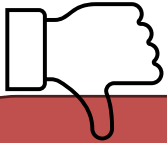
Enligt din uppfattning, hur attraktivt är Sverige som prospekteringsland i jämförelse med andra länder i världen?

Antal svar: 75

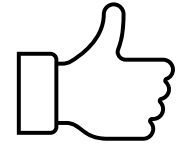
KOMMENTARER TILL PLACERING AV SVERIGE SOM ATTRAKTIVT PROSPEKTERINGSLAND

Frågan var ej obligatorisk att besvara

Kommentarer som sänker positionen handlar om:

- Otydlig/komplicerad/utdragen tillståndsprocess: 13 svar
- Intressekonflikter, naturreservat, annan markanvändning: 6 svar
- Sämre förutsättningar inkl brister i infrastruktur, kompetens: 6 svar
- Sämre faciliteter, sämre än Norge/Finland: 4 svar
- Dålig geologisk data / ej utvecklad geologisk digital information: 4 svar
- Liten produktion, få nyöppnade gruvor: 3 svar
- Negativ inställning, hos lokalbefolkning och samer: 2 svar
- Svårt att få visum för prospektering/forskning: 1 svar

Kommentarer som stärker positionen handlar om:

- Bra och tydligt regelverk: 11 svar
- Tillgång till omfattande geologisk information, bra databaser, dataset: 8 svar
- Bra infrastruktur, kompetens, teknik, prisnivå som underlättar prospektering: 8 svar
- Goda geologiska förutsättningar: 6 svar
- Politisk stabilitet, transparent: 3 svar
- Ambition att vara ledande gruvnation: 3 svar

Slutsatser och rekommendationer

Slutsatser och rekommendationer

- **Målgruppen är kräsen och har mycket stora krav på ett nationellt mineralinformationskontor när det gäller tillgången till geologisk information, faciliteter för att undersöka borrhärdar och stuffer samt personalens kompetens och servicegrad**
- **Mineralinformationskontoret möter dock inte riktigt upp till förväntningarna när det gäller geologisk information och faciliteter för att undersöka borrhärdar och stuffer**, då de som besökt kontoret ger betyg som inte motsvarar de höga krav som målgruppen har på ett mineralinformationskontor.
- **Personalens kompetens och servicegrad får högre betyg och möter målgruppens krav.**
- I prioriteringsmatrisen på nästa sida finns de olika egenskaperna klustrade utifrån viktighetsgrad och hur bra man tycker Mineralinformationskontoret i Malå är på respektive egenskap. Prioritera förbättringar för de egenskaper som ligger i rutorna till höger, egenskaper för vilka mer än 50 % av målgruppen tycker är mycket viktiga.
- Vi behöver bli bättre på att kommunicera de egenskaper som vi vet är mineralkontorets styrkor relativt andra informationskontor
- Webb sidan behöver uppdateras, framför allt med vilken geologisk information, borrhärdar, stuffer och faciliteter som finns i Malå

Prioriteringsmatris

%-ANDEL SOM GER SGU:s MINKO BETYGET MYCKET BRA

